

*Nagyvárosi egyh. levéltár*

A

# BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

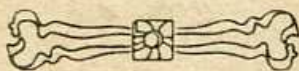
1916. ÉVI ÁPRILIS HÓ 7-ÉN  
NAGYVÁRADON TARTOTT

RENDES TAVASZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

## jegyzőkönyve.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE



Nagyvárad,  
Nyomatott Béres és Held könyvnyomdájában  
1916.

A

# BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1916. ÉVI ÁPRILIS HÓ 7-ÉN

NAGYVÁRADON TARTOTT

RENDES TAVASZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

## jegyzőkönyve.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.



Nagyvárad,  
Nyomatott Béres és Held könyvnyomdájában  
1916.

A bihari református egyházmegye 1916. évi április hó  
7. napján Nagyváradon tartott rendes tavaszi köz-  
gyűlésének

## J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

*Jelenvoltak:* Sulyok István esperes, K. Nagy Sándor  
legidősebb világi tanácsbíró, majd Kurovszky Ferenc  
megválasztott gondnok elnöklete alatt :

Lévay Mihály, Surányi Lajos, Major Gyula, Kiss  
Antal, Konrád Géza lelkészi,

Tatár Zoltán, dr Miskolczy Ferenc, dr Szegedy  
Lajos világi tanácsbírák ;

Konrád Géza e. m. közig. pénztárnok ;

Biró Ferenc, Papp László lelkészi, dr Thury László,  
Lukács Ödön világi jegyzők ;

Nagy Vilmos tanárképviselő a nagyváradai tanítónő-  
képző intézet részéről ;

Eröss Károly, Farkas Elek tanítóképviselők ;

Dr Thury Kálmán e. m. ügyész.

Egyházak képviselőiben :

Ártándról : Dankó Sándor l., Nagy Ferenc g.

Bszentmártonból : Kiss Antal l., Veres József g.

Biharról : Tarnóczy Lajos l., Szabó Lajos g.

Biharkeresztesről : Szigeti Elek l., Balla Lajos g.

Biharpüspökiből : Balajthy Jenő l., S. Szücs Lajos h. g.

Bszentjánosról : Könyves Kálmán l., Keresi Imre g.

Bojtról : Bán István l., Buti P. János g.

Borsról : Papp László l., Isza Lajos g.

Csökmőről : Szabó Bertalan l., F. Tóth István g.

Darvasról : Molnár Vince l., Barta Sándor g.

Élesdről: Dávid Gyula l., Karakas István org. kántor.  
 Fugyiból: Nagy Elek l., Szakács Gáspár g.  
 Fugyivásárhelyről: Varga Gedeon l., Bélfenyéri Lajos  
 presb.

Furtáról: Juhász Sámuel l., H. Szabó Sándor g.  
 Hkcsatárról: Szűcs László l., Szilágyi Lajos g.  
 Hkkovácsiból: Szokolay Béla l., Harsányi József g.  
 Hkpályiból: Bácsy Gyula l., Munkácsi Sándor g.  
 Hkszáldobágyról: Bokross Benedek l., Molnár Imre g.  
 Hkujlakról: Szentimrey Dániel l., Dani Lajos g.  
 Kismarjáról: Molnár Zoltán l., Pető István presb.  
 Kisszántóról: Babicsák József l., Szűcs István g.  
 Köröskisjenőből: Székely Ernő l., ifj. Lőrincz Mihály h. g.  
 Mezőtelegről: Baka Béla l., Boldog László presb.  
 Mezőtelkiből: ifj. Nyeste István l., ifj. Lukács Gáspár g.  
 Nagykakucsról: -----  
 Nagykerekiből: Lévy Mihály l., Nagy Ferenc g.  
 Nagyszántóról: Bodnár Gábor l., Szolga Imre g.  
 Nagyváradról: Sulyok István l., dr Thury Kálmán fő-  
 gondnok, dr Olasz Béla és Sinka László presbyterek.

Nyüvedről: -----  
 Örvéndről: Biró Ferenc l., Pintér János presb.  
 Paptamásiból: Major Gyula l., S. Tóth Károly g.  
 Pelbárthidáról: Holkó József l., N. Nagy Lajos g.  
 Pósalakáról: Sipos János l., Magyarai Péter g.  
 Pusztajlakról: Doma Gyula l., Jakab Imre g.  
 Révről: Kulcsár Endre l., Samu Sándor g.  
 Siterről: Barcsa Mihály l., Nagy József g.  
 Szalárdról: Surányi Lajos l., Kovács Imre g.  
 Toldról: Németh István l., Szántó Ferenc g.  
 Váncsodról: Bethlendy Sándor l., Ujhelyi László g.  
 Váradlesről: Konrád Géza l., Finta János g.  
 Zsákáról: ----- F. Szabó József g.  
 Jákóhodosról: Szabó István l., Góbi János g.

**1. szám.** Sulyok István esperes lélekemelő könyör-  
 géssel s magas szárnyalású, mindenkre mély hatást  
 tett beszéddel

a gyűlést megnyitja s közgyűlésünk  
 úgy az imádság, mint a beszéd jegyző-  
 könybe iktatását elhatározza.

### *Imádság.*

Erős és hatalmas Isten! a létnek hajnalán teremő lelked, örök erőd lebegett a mélységek sötét vize fölött. S mihelyt akartad: ez a szép világ mély bölcseségednek beszédes bizonyossága lett [Zsolt. CIV. 24], és a mi lényedben láthatatlan: e világnak fönséges alkotmányából megtetszett. [Róm. I. 20].

Soha meg nem szünve, soha meg nem fogyatkozva, lelkednek csodálatos erejét érezte az ember mindig és mindenütt, hol a pusztulásnak és a halálnak sötét árnya lengett. Az életnek tüztét, mely a legkisebb atomban megcsillant, — erőd élesztette és szította lángra, hogy a fizikai és erkölcsi világban eredményt váltson ki, s nagyság és dicsőség támadjon nyomában.

Ugy van Uram! ha a te lelkedet kibocsátod ma is: mindenek megújulnak és a földnek színét is megújítod. [Zsolt CIV. 30.] Érintése a ragyogó, harmónikus élet meleg verőfénye ömlik szét mindenre és a menyboltozat tisztakék korongján a szebb, s a boldogabb jövő édes reménye ragyog fel.

Istenünk és Atyánk! Kint a természetben ébredő tavasz van, a megújulásnak párás lehellete érinti homlokunk s élet mosolya ül a pattanó rügyön. Óh de sziveinken kegyetlen tél borong, amelynek ködei százezrek bánatától sötét; kemény hidegsége nemzeteket sorvaszt lassanként halálra és viharos szárnyának csapásai alatt országok jöléte, édes boldogsága bús romokká válik.

Óh erős és hatalmas Istenünk! Alázatos szívvvel imádkozva, kérünk, hogy a gyilkos háborúnak pokoli tüzében égő világodba bocsásd ki lelkedet, amely mindenekben új szívet teremtsen, amiben békeség, szeretet lakozik. [Csel. IV. 33.] Bocsásd ki lelkedet, hogy az özvegyek és árvák könnytelt szeme elől egy szebb s boldogabb édes vigaszával takarja be ezt a véres földet s a gyógyulás és feledés balzsamát öntse ki fájó sebeinkre. A megpróbáltatásnak hosszú, kemény tele után, óh deríts imádott hazánkra verőfényes, szép tavaszt, mely a multnál ragyogóbb fényt áraszt az ős Kárpátokra, s egy boldogabb korszak kapuit nyitja meg anyaszentegyházunk előtt, amelynek könnyel és vérrel megszentelt falain állva, elfogyhatatlan áldásod és

kegyelmed reménységében kezünket munkára vetni akarjuk mostan is Urunk, a Krisztus nevében, Ámen.

### *Megnyitó beszéd.*

*Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés !*

Az a nagy, véres tragédia, amely immár 21 hónap óta tépi és szakgatja a világot, — a végső kifejlésig még mindig nem jutott el. A szörnyű színjáték mögött az utolsó függöny legördülése nem történt meg, mert az ítélet<sup>s</sup> harctereken a nemzetek milliói állanak egyre nagyobb mérvben felkészülten a tudomány és technika újabb és újabb találmányai folytán gyártott pusztító fegyvereikkel; a könny és vér patakja dagadó hullámokkal mindinkább szélesebb mederben hömpölyög mindenfelé.

A vérzivataros fellegek közül a nagy kataklizma felett mikor mosolyog fel a szabadulás napja, mikor suhogtatja meg szárnyait a békeség fehér galambja és mikor fog felhangzani a népek ajkain a karácsonyi himnusz angyali szava: „békeség e földön“ és az emberekhez jóakarát? — azt csak a mindenható Isten tudja egyedül. A kibontakozás ideje felől talán csak a nemzetek és országok sorsát intéző diplomácia titokzatos műhelyében ülők sejthetnek valamit, de a mi közönséges szemeink előtt a mélységes titkok fölé átláthatatlan sötét fátyol borul.

Nincsen olyan viharos éjszaka azonban, amelyre hajnal ne hasadna föl. A több mint másféléves világháborúra is el kell következni előbb vagy később a pillanatnak, mikor az egymással harcban álló nemzetek, akár a győzelem koszorúja borítsa be homlokukat, akár a leveretés fájó érzésével hajtsák is meg bus fejöket, — a békére kezét nyujtanak egymásnak. Igen, eljön az idő, mikor a borzalmas tűz és vérkeresztségen keresztülment világ az emberi kultúra büszke alkotásainak romjain a tudomány és munka áldásos fegyvereivel ismét megjelen, hogy eltakarítsa a gyász és pusztulásnak vádló emlékeit és a véres földre egy szebb, boldogabb jövő virágos szőnyegét borítsa.

A jövőnek ebben a nagy feladatában a magyar nemzetnek is ki kell venni részét, s az isteni gondviselés az újjászületés nagy munkájában helyet mért ki magyar református egyházunk számára is. S anyaszentegyházunk, miként a múltban mindenkor átérezte és teljesítette is nemzetfenn-

tartó misszióját, legmegbízhatóbb letéteményese volt a nemzet szent ideáljainak és a leghatalmasabb támasztéka a magyar kultúra fejlődésének: úgy ezek tekintetében továbbra is hű marad hagyományaihoz, mert a magyar föld rajongó szeretetével a kálvinista szív érezte és érzi át legmélyebben a költő szavát: „itt élned, s halnod kell”.

Egy hatalmas gép harmónikus működésének föltétele nemcsak az óriási lendítő kerekeknek szabályos forgása, hanem conditio sine qua non, hogy a legkisebb szög is a maga helyén szilárdan és biztosan álljon. A magyar haza regenerálásának munkája is nemcsak a politikusok, nagytőkések vállára fog nehezedni, hanem abban minden közületnek, sőt minden egyes polgárnak ki kell venni a maga részét. Elengedhetetlen tehát, hogy ebben a közös, ebben a szent nagy feladatban a magyar református lelkészi és tanítói kar szintén közrevesse hűségese, odaadó és becsületes munkáját, a haza szolgálatába ugyanazokat a szellemi erőket állítsa, amelyek századokon át jótékonyan hatottak és munkáltak közre, hogy Európa szívében Magyarország nyugat kulturáját magába szíván, annak védőbástyája lett, s a magyar kultúra fejlődése, a nemzeti emelkedett közszellem rajta mint törhetetlen és hajlíthatatlan pilléren nyugodott, melyet a koronkénti földrengések sem ingathattak meg. Azok a nádfödeles papi és tanítói lakások századokon keresztül európai színvonalon álló, hirneves tudóst, publicistát, költőt és írókat adtak a magyar közéletnek, akiknek produktív agya a nemzeti nagyság és emelkedés hathatós tényezője lett.

Nem panaszként, de mint közismert tapasztalati tény lehet mindamellett mégis leszögezni azt a megcáfolhatatlan igazságot, hogy ennek a két testületnek, de főképpen e lelkészi karnak szociális helyzete sem a múltban, sem a jelenben megfelelő, méltányos figyelemben nem részesült és nem részesül. Az állam milliárdos adományával kis királyokká tette a róm. kath. egyház főpapjait: nem irigyeljük. Két kézzel adott dus javakat a kifejezetten nemzetiségi egyházaknak: nem teszünk szemrehányást érte. De a magyar református egyház lelkészeinek nyakába a koldus-tarisznyát engedte és elnézi, hogy ez a többre érdemelt testület könnyel és vérrel verejtékezve teljesíti még mindig nemzetépítő és fenntartó, megfizethetetlen munkáját. Igaz,

hogy miként e hazában egyéb felekezet lelkészei, úgy mi is részesülünk az 1600, illetőleg a 2400 kor.-ig kiegészítő kongruában. De kérdezni merem, vajjon az az 1600 vagy 2400 kor. nem megszégyenítő lebecsülése-e annak az idealizmusnak, amelynek szolgálatába emészti föl szellemi és fizikai összes energiáját lelkészi karunk? Díjleveleink legnagyobb részén még mindig a százados régiség patinája ragyog, lényegi változás azokon nem fordul elő, legfeljebb a gyöngye tartalom külső formájában a korszellemhez igazodik. A kőfalakon sem kívül, sem belül nem találkozik halandó, a kinek méltányló lelke végrevalahára megmozdítani próbálná gyülekezeteinknek az élet szociális követelményei iránt kevésbé fogékony szívét.

A jelenlegi sulyos és válságos időben, mikor a megélhetés, a családfenntartásnak nehéz gondja és terhe milliókra nyomakszik, sehol sem annyira lenyűgöző az, mint éppen lelkészi karunknál. Az állam mindent elkövet, hogy hivatalnokainak sorsán valamit könnyítsen, sőt figyelme e tekintetben tanítóinkat sem kerülte ki. A lelkészek sanyargatott helyzetére azonban senki sem vet irgalmas szemet, egyedül csak a jóságos Isten veszi föl gondunkat, aki eltartja az ég madarait és minden tavasszal virágos szőnyeggel borítja be a földet. Talán mindezt könnyebben elviselnénk, ha a coelibátusságban élnénk. De akkor, midőn egy család szemében a nélkülözés által kicsalt könnyek ülnék, mikor a hajlék minden zugából a szükség keserves szava kiált felénk: szinte képtelenség és lehetetlen, hogy lelkünk összhangja föl ne boruljon. Ha pedig tovább, a bizonytalan jövőbe réved tekintenünk, ha özvegyünk és árváink sorsát megrajzolni akarjuk, valami pokoli fájdalom szorítja össze vasmarkával szívünket a gondolatra, hogy hátramaradottaink öröksége az utsaléi fűz lesz, melynek ágából koldusbotot törhetnek, hiszen nyugdíj- és gyámdíj-intézetünk szerény osztaléka az éhenhaláshoz sok, a megélhetésre kevés.

Ez az Akhilleussark, amelyen egyházunk előbb-utóbb halálra sebezhető. Ez érezteti kétségtelen hatását theologiai akadémiánk elnéptelenedésén, s lelkészi karunk magasabb színvonalának itt-ott jelentkező leszállásán. Ha tehát a véres viharok elültével egy szebb és boldogabb Magyarország fölépítését és ebben a református lelkészi és tanítókar

századokon át kipróbált, hűséges munkás kezét bevonni akarjuk: szükséges, hogy elsősorban hiveink az eddiginél melegebb szeretettel forduljanak lelkipásztoraik és tanítóik szociális helyzetének megalapozása felé, a magyar állam is tegyen valamit e nehéz időben a nyomorgó református lelkészi karért, akiknek földjeik jóformán parlagon, munkálatlanul hevernek az anyagi erő hiánya miatt, s járandóságai is megfogyatkozva jutnak kezeikbe hiveik nagy részének katonai szolgálatra vonulása folytán; egyházközségeink, tehetősebb hiveink és államkormányunk karolják föl lelkészi nyugdíjintézetünk ügyét, hogy a jelen barázdákat szántó gondjai mellett ne lebegjen folyton sötét fellegként homlokunkon a mieinkért való keserű aggodás, ha majd lehull vállainkról az a kopott palást.

A reformáció négyévszázados küszöbén állunk. Hogy megújodva, s alkotásra kész erővel indulhassunk az új század feladatainak megoldására, gyógyítsuk be a fájó sebeket és az élet nyomasztó gondjai alul oldozzuk fel a magasabb szárnyalásra képes lelkeket. Lelkészegyesületünknek idevonatkozólag a tárgysorozat rendén előkerülő indítványát nagybecsű jóindulatukba ajánlva, a mai napra meghirdetett közgyűlésünket ezennel megnyitottnak nyilvánítom.

**2. szám.** Az egyházközségi képviselők megbízó leveleiket bemutatják.

A megbízó levelek átvizsgálása után a közgyűlés megállapítja a szavazati joggal bíró tagok névsorát (lásd a jegyzőkönyv elején) s azt a megbízott jegyzővel felolvastatja s a törvényszerű megalakulást megalapítja.

**3. szám.** Távolmaradásukat kimentették: Telegdy József vil. tanácsbíró, Csák Máté nagyvárad, Vadon Miklós zsákai, Ács Endre nagykakucs, Zagyva Gyula nyüvedi lelkészek, Barcsay Károly és Balogh Sándor (hadbavonult) tanítóképviselők.

Közgyűlésünk nevezettek távolmaradását igazolja.

**4. szám.** Világi képviselőt nem küldött a nagykakucs egyház.

Közgyűlésünk az esperest megbízza, hogy a távolmaradottal szemben a vonatkozó szabályzat szerint járjon el.

**5. szám.** A tárgysorozat fölvétele előtt a váradlesi és hegyközujlaki egyházak tőke-kamat segély iránti kérvényeit esperes indítványára

közgyűlésünk a tárgysorozatba pótlólag felveszi.

**6. szám.** A szavazatbontó bizottság jelenti, hogy az e. m. közgyűlésnek 80—1915 sz. határozatával a Bary József elhalálozása folytán megüresedett e. m. gondnoki állásra elrendelt szavazás alkalmával 41 egyház 47 érvényes szavazatot küldött be. Hegyközpályi szavazatot nem adott be. A beadott 47 érvényes szavazatból Kurovszky Ferencre esett 44, gróf Tisza Kálmánra 2, dr Szegedy Lajosra 1 szavazat.

Ezek szerint a bihari egyházmegye gondnokává Kurovszky Ferenc kassai kir. főügyész és e. m. tanácsbíró választatott meg abszolút szótöbbséggel.

Az e. m. közgyűlése a választás eredményét őszinte, igaz örömmel veszi tudomásul s miután a megválasztott késznek nyilatkozott a választás elfogadására, küldöttséget küld ki Kurovszky Ferencnek a gyűlésbe való meghívása végett.

A szavazatát be nem küldött hegyközpályi egyház presbyteriumát pedig — mivel a lelkészi hivatal igazolta, hogy az e. m. gondnokra való szavazást elrendelő körlevelet a szavazatok beadási idejének eltelte után jóval később kapta meg, — a szokásos birság lefizetése alól felmenti.

**7. szám.** Esperes őszinte, szivből fakadó, meleg szavakkal üdvözölvén a küldöttség élén megjelent új gondnokot, felhívja őt a hivatalos eskü letételére s gondnoki székének elfoglalására. Kurovszky Ferenc megválasztott gondnok a hivatali eskü letétele után — megköszönve a gyülekezeteknek feléje irányuló bizalmát, az isteni gondviselésbe vetett rendíthetetlen hitéről tanuskodó szép beszéddel tisztét elfoglalja.

Esperes a közgyűlés, a tanácsbírói és lelkészi, valamint a tanítói kar szónokai pedig az egyes testületek nevében őszinte szeretettel s igaz örömmel üdvözli Kurovszky Ferencet a gondnoki székben s a közgyűlés megbízza az elnökséget, hogy a választást tudomásulvétel végett az egyházkerületi közgyűlésnek jelentse be.

**8. szám.** Kurovszky Ferenc megválasztott gondnok az egyházkerületi képviselői tisztségről lemondván,

közgyűlésünk e. k. világi képviselőnek egyhangulag dr Szegedy Lajos tanácsbíró, póttagul pedig Lukács Ödön e. m. világi jegyzőt választja meg.

**9. szám** A szavazatbontó bizottság beterjeszti az e. m. tanítóképviselőkre adott szavazatok eredményéről Nagyváradon 1915. dec. 27-én felvett jegyzőkönyvét, mely szerint Eröss Károly kapott 46, Barcsay Károly 45, Farkas Elek 43, Balogh Sándor 41, Jezerniczky József 11, Erdei Lajos 1 és Mészáros Ferenc 1 szavazatot.

E. m. közgyűlésünk a szavazatbontó bizottság jelentése alapján 1916. jan. 1-től 1918. dec. 31-ig terjedő megbizatással e. m. tanítóképviselőknél Eröss Károly váncsodi, Barcsay Károly zsákai, Farkas Elek kismarjai és Balogh Sándor hkcsatári tanítókat jelenti ki.

**10. szám.** Az őszi e. m. közgyűlésről betegsége miatt távolmaradt Papp László megválasztott lelkészi jegyző hivatali esküjét leteszi s tisztét a közgyűlés jókívánatai közepette elfoglalja.

**11. szám.** A beregi, debreceni, érmelléki, felsőszabolcsi, középszabolcsi, nagykárolyi, szatmári egyházmegyék részvétnyilatkozatukat küldötték egyházmegyénk kiváló gondnokának, Bary Józsefnek elhunytával.

Közgyűlésünk nevezett társegyházmegyéknek a részvétért őszinte köszönetet mond s erről őket jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

**12. szám.** A 494—1915. sz. egyházkerületi végzés mihez tartás végett közli az egyetemes konvent kongrua-bizottságának 7—1915. sz. a hozott azon elvi jelentőségű határozatát, amely kimondja, hogy a 119—1913. sz. konventi határozat 3. pontjában megállapított egy év a kápláni állásnak későbbi időpontban történő betöltése esetén is, nem az állás betöltésétől, hanem a szolgálatképtelenség megállapítását követő negyedév első napjától számítandó.

Tudomásul szolgál.

**13. szám.** Az 500—1915. sz. egyházkerületi határozatnak megfelelően

felhívja közgyűlésünk az esperesi hivatalt, hogy a nyugdíjintézeti díjak behajtása körül a 92—1914. sz. konventi határozathoz való alkalmazkodásra szólítsa fel a kongrua- és korpótlék járandóságok kiosztásával megbízott pénztárosokat.

**14. szám.** Az 502—1915. sz. egyh. ker. végzés közli, hogy az egyetemes konvent 37—1915. sz. határozatával a nyugdíjintézeti ügyrend 38. és 39. §-ait a következőleg kiegészített szöveggel állapítsa meg:

38. §. A nyugdíjintézeti tagság mindig az állás elfoglalását követő év január havának 1-ső napján veszi kezdetét. Ha azonban a tag állását január 1-én foglalja el, tagsága is ezen a napon kezdődik.

39. §. Minden állás- és javadalomváltozás hatálya csak az azt követő év január havának 1-ső napjával kezdődik. Ha azonban az állás- vagy javadalomváltozás január 1-én áll be, hatálya is már ettől a naptól számít.

Tudomásul szolgál.

**15. szám.** Az 523—1915. sz. egyházkerületi határozat értelmében

anyagi felelősség terhe mellett figyelmezteti közgyűlésünk az egyházközségek presbytériumait, hogy minden olyan esetben, amikor a hagyatéki bíróság valamely alapítvány, vagy hagyomány kiutalását a kormányhatóságilag jóváhagyott alapítólevél kiállításától és bemutatásától teszi

függővé : a 81—1915. sz. konventi határozatban foglalt elvi jelentőségű curiai határozatokra való hivatkozással és az idézett konventi határozatban feltüntetett időpontok szigorú betartása mellett jogorvoslatokkal éljenek.

**16. szám.** Az 538—1915. sz. e. ker. határozat értelmében

felhivja közgyűlésünk a presbytériumokat, hogyha egyházaik és belhivatalnokaik a háború folytán károsodásokat szenvedtek volna, a káreseteket és kárösszegeket tételenként — anyagi felelősség terhe mellett — állapítsák meg, e megállapításokat a politikai hatóságok által igazoltassák, a kanonika vizitációnak revideálás végett mutassák fel s aztán az esperesi hivatalhoz terjesszék be.

**17. szám.** Az 556—1915. sz. egyházkerületi határozat értelmében

felhivja közgyűlésünk az egyházakat, hogy a népiskolai tökesegély iránt beadandó kérvényeiket mindenkor az 1908. évi 321. számú egyhker. határozatban foglaltak pontos megtartásával állítsák ki és szereljék fel, különben azok tárgyalás alá nem vétetnek.

**18. szám.** A 770—1915. sz. egyházkerületi határozatnak megfelelően

felhivja közgyűlésünk a lelkészeket és tanítókat, hogy iskoláik hat osztályúvá fejlesztésére nézve minden lehető megtegyenek s a háborús viszonyok elmúltával az ismétlődő iskolák és ezzel kapcsolatos ifjúsági egyesületek szervezéséről mulhatatlanul gondoskodjanak.

**19. szám.** A 784—1915. sz. egyházkerületi határozat értelmében

felhívja közgyűlésünk az iskolafenntartó egyházakat, hogy tanítóik hősi halála esetén a tanítói fizetést csak abban az esetben szüntethetik be, ha az illető tanító elhalálozása az e tekintetben egyedül közokirat jellegével bíró állami halotti anyakönyvbe már feljegyezve lett.

**20. szám.** A 796—1915 sz. egyhker. határozat felhívja az egyházmegyéket, hogy a nem református iskolákba járó tanulók vallásoktatása tárgyában beküldendő jelentéseiket mindenkor a fenthivatolt egyhker. határozatban foglaltak pontos megtartása mellett minden év július hó 1-ig terjesszék be.

Az ehhez való szoros alkalmazkodásra a lelkészek azzal hívatnak fel, hogy a beadásra kitűzött határidőt pontosan megtartsák.

**21. szám.** A 853—1915 sz. egyhker. végzés közli, hogy a Népiskolai Szervezetnek a 315—1915 sz. határozattal újból szövegezett IX. 132. §-ában a „lehetőleg” szó nem foglaltatik s így e kifejezés a nyomtatott szövegből töröltetik.

Tudomásul szolgál.

**22. szám.** Olvastatott az esperes időszaki jelentése:

*Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés!*

Az elnökkileg elintézett ügyekről szokásos jelentésemet a következőkben van szerencsém előterjeszteni:

1. A 78—1915 sz. egyhm. közgyűlési rendelkezés folytán a nagykakucsi lelkészt és világi küldöttet, valamint a váradlesi gondnokot a közgyűlésen való meg nem jelenés igazolására felhívtam. Miután az elmaradás indokai figyelemre méltók; további eljárás szüksége nem forog fenn.

2. Az ideiglenes kölcsönökre vonatkozólag:

a) berettyószentmártoni egyházközség jelentette, hogy az 1913. évi 15. sz. em. közgyűlési határozattal a „szegény alap”-ból fölvett 320 koronából fentmaradt 280 koronát kamatával együtt visszafizette, továbbá az 1914. évi 137. sz. em. közgyűlési határozattal a Törös Gergelyné alapból engedélyezett 1000 korona ideiglenes kölcsönből a

mult évi mostoha gazdasági viszonyok miatt csak 300 koronát törleszhetett, de a kamatot az egész kölcsön után kifizette. Minthogy a kölcsön visszafizetésének határidejét az egyházmegye közgyűlése 1915 dec. 31-ben állapította meg: az egyházközség súlyos anyagi helyzetének méltánylásával azt kéri, hogy a kölcsön ideiglenes jellege a f. évi december hó 31-ig mondassék ki, remélvén, hogy az adósegély végleges rendezése következtében kötelezettségének eleget tehet. Amennyiben a kérelem a egyházmegye közgyűléséhez intéztetett, az elnökség a döntést fenntartotta, igen természetesen, közgyűlésünknek.

b) a bihari egyházközség az 1915. évi július 1-én az „id. Lakatos Imre és neje egyházfenntartási alap„-ból fölvett és a 128/1915 sz. em. közgyűlési határozattal engedélyezett 837 korona ideiglenes kölcsönt még a mult évi november hó 11-én visszafizette.

c) a biharkeresztesi egyházközség a 129/1915 sz. em. közgyűlési határozattal a múlt év végéig engedélyezett 2200 korona ideiglenes kölcsönét összes kamataival együtt a határidő letelte előtt visszafizette.

d) a bojti egyházközség az „egyházfenntartási Selymes-ház alap“-ból ideiglenes kölcsönként fölvett 500 korona tartozását kamataival megtérítette.

e) a 109—1915 sz. em. határozat kötelezte a hegyközlaki egyházközséget, hogy a takarékmagtári tőkéből elköltött 176 korona 83 fillért még a múlt év folyamán megtérítette.

f) a hegyközpályi egyházközség a 137—1914 sz. határozattal engedélyezett 150 korona, a mezőtelegdi egyházközség szintén a 137—1914 sz. határozattal engedélyezett 400 korona, a toldi egyházközség ugyancsak a 137—1914 sz. határozattal engedélyezett 350 korona ideiglenes kölcsönt mai napig sem rendezte.

Azoknak az egyházközségeknek jelentéseit, melyek a felettes egyházi hatóság rendelkezéseinek megtartását igazolták, — tudomásul vettem, a bsztmártoni kérelmet illetőleg pedig bölcs belátás szerint határozni méltóztassék.

A borsi egyházközséget illetőleg, ahol a többrendbeli s engedély nélkül fölvett kölcsön megvizsgálását már az esperesre bízni méltóztatott, de amely megvizsgálás a lelkész hosszú, szanatóriumi gyógykezelése miatt mindezideig

elmaradt, — e körülmény tudomásul vétele mellett kérem, hogy jelentésemet majd a következő közgyűlésre terjeszthessem elő.

3. Az egyh. I. tc. 125. §-ának f) pontja kifejezetten az egyh. községi gondnok kötelessége gyanánt egyebek között világosan előírja, hogy „az egyházközség épületeit jókarban tartja”. Nyilvánvaló tehát, hogy az e körül való gondatlanság olyan kötelességmulasztás, amely fegyelmi büntetést is vonhat maga után. Szórványosan, koronként itt-ott tapasztalom, hogy a kötelesség teljesítésének ebben a részében néha bizonyos túlhajtások, szó nélkül alig hagyható eljárások fordulnak elő, amelyeknél a körültekintés és az egyház anyagi helyzetének kellő figyelembe vétele nem mindig történik meg, minek folytán nem ritkán anyagi zavarok és a halaszthatatlan szükségletek kielégítésénél fennakadás következik be. Legközelebb is, hogy konkrét esetet említsek meg, — épen a folytonosan anyagi nehézségekkel küzdő váncsodi egyházközségből érkezett panasz hozzám, hogy az egyházközségi gondnok a lelkész figyelmeztetése ellenére, a presbytérium megkérdezése nélkül a fitanító melléképületeinél és a fiu- és a leánytanítói udvaron való kerítésnél szükséges javítások céljára több mint 200 korona faanyagot szerzett be, mikor ezenfelül még más egyéb anyag beszerzése, a munkabér ezekhez a javításokhoz számításba veendő, holott az iskolák, melléképületek és kerítések évi fenntartására a megerősített költségelőirányzatban összesen 260 korona fordítható, amelyből, ha ez a munkát végrehajtható is, de a tovább jelentkező javításokra már költségvetési fedezet nincsen.

Ezért a helyes gazdálkodás szempontjából föltétlen szükségét látom annak, hogy az egyházgondnokokat az egyházmegyei közgyűlés figyelmeztesse, hogy az egyház objectumai körül jelentkező minden olyan nagyobb mérvű javítások végrehajtása előtt, melyek a költségelőirányzatban fenntartott összeget előreláthatólag túlhaladják, a megfelelő fedezetről való gondoskodás végett a presbytériumot kérdezzék meg, a javítási munkához szükséges költségjegyzéket előzetesen szerezzék be, hogy ne következzen be, mint Váncsodon is, az a helyzet, hogy a kellőképpen előre meg nem fontolt kiadás az egyházi pénztárt teljesen kimerítette, úgy hogy mikor pár héttel később a tisztviselők

fizet  
lenes

arra  
közö  
szere  
hely:  
jeser  
sege  
a töl  
pénz  
eszk

azza  
hogy  
adás  
közö  
elbir  
ugya  
deké  
miné  
koro  
jövec  
város  
ürese  
ajánl  
hatór  
elnök  
méltó  
noha  
adás  
az e

jelent  
Lászl  
borsi  
szánt  
okáb  
jan. 2  
bekö  
lelké

fizetését kiszolgáltatni kellett volna, a presbytérium ideiglenes kölcsön engedélyezéséért folyamodott.

4. A nagykakucsi egyházközség ez évi február 18-ról arra való tekintettel, hogy a jelenlegi háborus viszonyok között rozzant lelkészlakát, bár a közalapi tőkesegély részére folyósított, — újraépíteni nem tudja, addig, míg a helyzet változni nem fog, annyira kijavíthassa főleg a teljesen elavult tetőzetet, hogy a bennelakás legalább lehetséges legyen. Minthogy a múlhatatlanul szükséges javítást a tőkesegély érintése nélkül az egyházközség múlt évi pénztári maradványából a bemutatott költségvetés szerint eszközölheti: a fennforgó okokra tekintettel engedélyeztem.

A nagyváradi egyházközség f. évi március hó 9-ikéről azzal a kérelemmel fordult az egyházmegye elnökségéhez, hogy a Grünwald Simon-féle alapítványi ház ingatlan eladását, mely a nagyváradi congr. izraelita hitközséggel közös vagyont képez, — engedélyezze. Az adásvételi esetek elbírálása kifejezetten a közgyűlés jogkörébe tartozik ugyan, de mert a nagyváradi egyházközségnek erősen érdekében állott, hogy a vagyonközösséget megszüntesse minél előbb s miután beigazolást nyert az is, hogy az 50.000 korona eladási árból részére eső 25.000 korona nagyobb jövedelmezőséget biztosít mint az alapítványi ház, mely a város lakásviszonyai között csak a közelmúltban is félévig üresen állván, lakbérjövédelmet nem adott és mert a felajánlott eladási árt az adott körülmények között elfogadhatónak találta az eladáshoz, az engedélyt megadta. Az elnökség eljárását a becsatolt okmányok elbírálása után méltóztassék utólagosan helybenhagyni és elrendelni, hogy noha az egyházkerületi elnökség elvi hozzájárulása az eladáshoz szintén megszereztetett, — az iratok hasonló célból az egyházkerületi közgyűléshez is fölterjesztessenek.

6. Mint a múlt évi őszi em. közgyűlésen előterjesztett jelentésemben tudomásra hoztam, hogy a beteg Papp László borsi lelkész szanatóriumi gyógykezeltetése idejére a borsi egyházközség adminisztrálásával Babicsák József kiszántói lelkészt bízam meg, úgy ezúttal a történeti hűség okából jelentenem kell, hogy 1915. okt. 17-től kezdve 1916 jan. 20-ig ezt a megbízatást Babicsák József lelkésznek bekövetkezett betegsége miatt Könyves Kálmán sztyánosi lelkészre ruháztam át, aki igazi odaadással és nagy

kollegiális szeretettel és előzékenységgel végezte nehéz feladatát.

7. Szentimrey Dániel hegyközujlaki lelkész előbb 1915. nov. 7-ről, majd a f. évi febr. 29-ről azt a kérelmet intézte hozzám, hogy részére az ottani községi irodában a jegyzői hivatal kisegítését engedélyezzem. Mivel ez a kisegítés nem állandó jellegű, hanem csak pár hónapra terjedő: a kérelmet annál inkább teljesítettem, mert a közigazgatási hivatal támogatása a jelen nehéz időben nem állhat ellentétben a lelkészi állás méltóságával, sőt egyenesen hazafias kötelesség is.

8. Az egyh. V. tc. 5. §-a szerint minden 2000 lelket és ennél többet számláló egyházközség három évről három évre egyházközségi bíróságot választani és ennek megtörténtéről a választási jegyzőkönyvet az esperesi hivatalhoz fölterjeszteni és az esperes az egyházmegyei közgyűlésnek jelentést tenni köteles. Minthogy a f. évben a ciklus lejárt vagy lejáróban van: a biharpüspökii, kismarjai, nagyvárad és zsákai egyházközségek a megalakulást bejelentették és amennyiben a választási jkönyvekből kitetszőleg szabálytalanság egyik helyen sem fordult elő, a választást tudomásul vettem. E tekintetben nem érkezett jelentés idáig hozzám a bihari, biharkeresztesi és csökmői egyházközségek-ből, amelyeknek figyelme ezen az uton felhivandó, hogy az egyh. törvény rendelkezését, ha addig nem tették volna, — hajtsák végre és a törvény utasításainak megfelelően járjanak el.

9. Részint azért, mert több egyházközségben a rendes tanítók katonai szolgálatot teljesítenek s e cimen polgári foglalkozásuktól mindegyre többen vonattak el, részint mivel több helyen iskolatermeink rövidebb, hosszabb ideig katonai célokra lefoglaltattak: tanügyünk a folyó iskolai évben az eddiginél intensivebben is szenvedett, amelyet észrevehetőleg alig enyhített az a körülmény, hogy egy pár tanító a katonai szolgálat alul szabadságoltatott. A nehéz helyzetben iskolafenntartó egyházaink, ahol lehetett, — kisegítő tanító alkalmazásával, ahol pedig erre mód nem volt, mert e célra fizetékieskiegészítési államsegélyt nem nyertek, osztályok összevonásával, vagy váltakozó tanítással igyekeztek segíteni, sőt nem állott példátlanul, hogy maga a lelkész vette kezébe a tanítást. Sajnos azonban, az is elő-

fordu  
Darv  
anya  
nem  
nagy  
J  
egyh  
szab  
növe  
Nag  
Kis  
ahol  
pály  
szab

rette  
tünk  
a füg  
báton  
legfé  
sága  
oszl  
fényc  
csele  
mind  
sabb  
részt  
delm  
tüzhe  
oros  
feket  
gette  
áldoz  
kész  
arra  
népü  
gyül  
föl ő

kötel  
ténye

fordult, hogy az iskoláztatást felfüggeszteni kellett, mint pl. Darvason, mert államsegély hiányában az egyházközség anyagi helyzete a kisegítő tanerő alkalmazását lehetővé nem tette s a beteges lelkész sem vállalkozhatott a tanítás nagy munkájára.

Kisegítő tanerő alkalmazásához járultam a következő egyházközségekben: Örvénden, a beteg tanítónő hosszabb szabadságolása folytán Vida János tanítóképző-intézeti növendék, — Váncsodon Baás Anna okl. tanítónőnek, — Nagyszántón Kovácsné Madar Juliánna okt. tanítónő, — Kisszántón Fejér Mária okl. óvónő, — Hkpályiban, ahol a tanító állásnak rendes tanítóval való betöltése pályázat útján sem sikerült, — Harsányi József nyug. tanító szabályszerű megválasztását megerősítvén.

10. Európai népeinek titáni nagy küzdelme, a véres és rettenetes világháború még mindig rengeti a földet körülötünk és lábaink alatt. A nagy tragoedia utolsó jelenete után a függöny még nem gördült le. A magyar katona hősi bátorsága, dicsőséges fegyvertényei nemzetünk történetének legfényesebb lapjait alkotják mindenha. De népünk nagyságát, lelki emelkedettségét nemcsak a harcterek győzelmi oszlopai, hanem az itthonmaradottak áldozatkészségének fényes sorozata, nőinknek a jótékonyág terén kifejtett cselekedetei soha meg nem halványodva a történeti időben mindenkor hirdetni fogják. A fajmagyarságnak legpregnansabb képviselője, a magyar református egyház dicsőséges részt követelt magának a nemzeti létnek ezen nagy küzdelméből a csatamezőkön kívül, és bent a feldúlt családi tüzhely körül egyaránt. Férfiai vérökkel áztatták meg az orosz sikságot, az Alpok hóborította bérceit és Szerbia fekete hegyeit, a nők pedig gyöngéd kézzel sebeket kötöztettek, beteg hősöket ápoltak, a nyomoruságot gazdag áldozataikkal enyhítették, a lelki szükségletek kielégítésére készséggel ajánlották föl filléreiket. Főlemelők, sőt egyenesen arra indítók ezek a tények, hogy meghajoljunk tisztelettel népünk nagysága előtt, s joggal rászolgáltak egyes gyülekezeteink, hogy dicsekedéssel emlegessük és mutassuk föl őket a világ előtt.

A kérdés távol áll tőlünk, nem is volna szép, de a kötelesség parancsolólag szól, hogy a jelen nagy idők tényeiből egy kicsiny jottát se hagyjunk elveszni, a feledés

homályába borulni. Azért kérem, méltóztassék gyülekezteinket felhívni, hogy egyebek között a háboru céljaira bármily cimen felajánlott, élelmiszerekben és ruhákban a hadvezetőséghez eljuttatott adományait össze gyűjtven és értékelvén, az esperesi hivatalhoz egész részletességgel jelentsék be a háboru befejezése után, hogy a magyar nemzet áldozatkészsége beszédes számokban is megörökíthető legyen.

11. Legutóbbi közgyűlésünk óta a lelkészi és tanítói karban a következő figyelemre méltó változások fordultak elő.

a., Zsigmond Ferenc ártándi lelkész, egyházmegyei lelkésztestületünknek ez a régi, érdemes és mindenkor közbecsülésben állott tagja a f. évi ápr. hó 1. napján nyugalomba lépett. Tőle, aki egyházközségeink bizalma folytán közel két évtizedig az egyházmegye jegyzője, majd a közigazgatási és végül az em. lelkészi nyugdíjintézeti pénztárosi tisztséget odaadó nagy hűséggel és példás szorgalommal viselte, s úgy tiz éves nagyváradi vallástanársága, mint 30 éves ártándi lelkészkedése alatt eredményekben gazdag működésére a nyugodt lelkiismeret és fölemelő öntudat nemes érzésével tekinthet vissza, — búcsúzó nélkül egyházmegyei közgyűlésünk nem válhat meg. Kérem, méltóztassék az ő több irányu becsületes és közhasznú munkálkodását jegyzőkönyvi elismerésben részesíteni, s azt az őszinte jókívánatot tolmácsolni, hogy a megérdemelt nyugalom napjait lelki és testi erővel sokáig boldogan élvezhesse.

b., Horváth Sándor köröskisjenői ifju lelkészt a mult év végén a tiszasasi egyházközség meghíván, itt viselt állásáról lemondott, s a f. évi január hó 1-én eddigi egyházközségét elhagyta. Törekvő pásztor volt, akinek energiája az elhanyagolt kisjenői egyházi állapotok javulásának kétségtelen előmozdítója lett volna. Eltávozásával a legjobb emléket hagyta hátra maga után.

c.] A tisztesség megadásával kell megemlékezni Madarassy Jenő váncsodi ifju tanítóról, ki a 11. gyalogezred parancsnokságának értesítése szerint a harctéren hősi halált halt. A magyar haza génusza virasszon ifju álmai fölött, s emlékezete legyen áldott mindenkor közöttünk.

A lelkész és tanítói állásokon bekövetkezett egyéb személyi változások a tárgysorozat rendén nyervén elő-

terjesztést, e helyen csak arról teszek még említést, hogy segédlelkészi minőségben Kósa Béla, a debreceni kirtudományegyetem 4-ed éves hittanhallgatója Mezőtelegden — Kádár Miklós atyafi Élesden nyertek alkalmazást, Arday Aladár biharkeresztesi segédlelkészt pedig a püspöki hivatal Nagyváradra, az olaszii lelkészi hivatalhoz rendelte.

12. A 80—1915. sz. határozattal aképen méltóztatott intézkedni, hogy néh. Bary József em. gondnokunk emlékének megörökítése végett a megboldogult nevére a nagyvárad reform. tanítóképző intézetnél a presbytériumok útján az egyházközségeinkben végzett gyűjtés eredményéből alapítvány létesíttessék. Minthogy e gyűjtés még mindig folyamatban van, azt befejezettnek nem tekinthettem és így az eredményről ezuttal számszerű összeg megnevezésével jelentést nem tehetek. Tisztelettel kérem, hogy a gyűjtés határidejét a f. hó aug. 31-ig annál inkább meghosszabbítani méltóztassék, mert több egyházközségből még e tárgyban jelentés hozzám nem érkezett. Az őszi gyűlésünkön, Deo volente, — hiszem, számot adhatok s ugyanakkor a továbbiakra nézve is határozni lehet.

13. Nyilván tartás végett közlöm, hogy utolsó közgyűlésünk óta fizetési fokozatban előléptek: Alföldi Ernő bpüspökii tanító a III. fiz. oszt. 2. fokba 1916. jan. 1-től, — Molnár János bsztjánosi tanító a III. fiz. oszt. 2. fokba 1915. okt. 1-től, — Farkas Lajos bihari tanító a II. fiz. oszt. 3. fokba 1915. szept. 1-től, — Szilágyi András hkkovácsii tanító III. fiz. oszt. 1. fokba 1915. szept. 1-től, — Vida Szücs Sándor furtai tanító III. fiz. oszt. 2. fokba 1915. nov. 1-től, — Barta András kismarjai tanító a III. fiz. oszt. 3. fokba 1915. szept. 1-től, — Kincses Ilona váncsodi tanító a III. fiz. oszt. 3. fokába 1915. szept. 1-től, — Balogh Sándor hkcsatári tanító III. fiz. oszt. 2. fokába 1915. okt. 1-től, — Szántó Béla nyüvedi tanító a III. fiz. oszt. 1. fokába 1915. szept. 1-től. — Kezdő javadalommal osztályoztattak: Csath András siteri tanító 1915. szept. 1-től, — Nagy Erzsébet biharkeresztesi tanító 1915. okt. 1-től, — Antal Géza ártándi tanító 1915. szept. 1-től, — Bakóczy László furtai tanító 1914. nov. 1-től, — Iványi Gizella p.-ujlaki tanító 1915. dec. 1-től. Fizetéskiegészítő államsegélyt nyertek: Sarkady Ida furtai, — Szücs Endre furtai, — Baás Anna váncsodi, — Kovácsné Madar Julia nagyszántói kisegítő tanítók,

Jelentésemnek helybenhagyással tudomásul vételét s tett javaslataim elfogadását tisztelettel kérve, vagyok a Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek Nagyvárad, 1916. ápr. 3.

alázatos szolgálja:

**Sulyok,**

esperes.

Az egyházmegye közgyűlése az esperes időszaki jelentését jegyzőkönyvébe iktatja s e jelentés alapján:

1. Tudomásul veszi, hogy a múlt közgyűlésről igazolás nélkül elmaradt tagok elmaradásukat igazolták.

2. Tudomásul veszi, hogy a bihari, biharpüspökii, biharkeresztesi, bojti, darvasi és hegyközujlaki egyházközsegek ideiglenes kölcsöneiket visszafizették.

b) minthogy Hegyközpályi, Mezőtelegd, Told, Váncsod, Furta ideiglenes kölcsöneiket még mindig nem rendezték: utasítja közgyűlésünk a nevezett egyházak presbytériumait, hogy mulasztásaik okáról az esperesi hívatalnak haladéktalanul jelentést tegyenek; az elnökséget pedig felhatalmazza, hogy indokolt esetben nevezett egyházaknak f. évi dec. hó végéig haladékot adhasson.

c) a borsi engedély nélküli kölcsönre vonatkozólag esperest megbízza, hogy az őszi közgyűlésre jelentését terjessze be.

d) a borsi engedély nélküli kölcsönre vonatkozólag esperest megbízza, hogy az őszi közgyűlésre jelentését terjessze be.

d) tudomásul veszi, hogy a bsztmártoni egyház a szegényalapból felvett ideiglenes kölcsönét visszafizette, de utasítja nevezett egyház presbytériumát, hogy a Törös Gergelyné alapból engedélyezett ideiglenes kölcsönét f. évi december hó 31-ig fizesse ki s erről az esperesi hívatalnak jelentést tegyen.

3. Figyelmezteti közgyűlésünk az egyházközségi gondnokokat, hogy minden olyan nagyobb mérvű javítási, vagy egyéb munkálatok előtt, amelyek az e célra beállított költségelőirányzati összeget előreláthatólag túlhaladják: a munkálathoz szükséges költségvetést szerezzék be s az ügyet a presbytériumban tárgyalassák s a lelkészt, mint az egyházközségek elnökét, a szükséges munkák megkezdése előtt értesítsék.

4. helybenhagyólag veszi tudomásul esperesnek a nagykakucsi lelkész lak javítására vonatkozó engedélyezését.

5. helybenhagyólag veszi tudomásul az elnökségnek a nagyváradi egyház tulajdonát felerészben képező Grünwald Simon-féle alapítványi ház eladására vonatkozó engedélyét s egyben az adás-vételi ügysiratoknak az egyhker. közgyűléshez való felterjesztését elrendeli.

6. tudomásul veszi esperesnek a borsi beteg lelkész helyettesítésére nézve tett intézkedéseit.

7. tudomásul veszi, hogy a hegyközségi lelkésznek mellékfoglalkozáshoz esperes engedélyt adott.

8. tudomásul veszi, hogy a biharpüspökii, kismarjai, nagyváradi és zsákai egyházközségek az egyházközségi bíróságot szabályszerűen megalakították.

Ezzel kapcsolatban utasítja a bihari, biharkeresztesi és csökmői egyházakat, hogy az E. T. idevonatkozó rendelkezéseit hajtsák végre s az esperesi hivatalnak erről f. évi aug. hó 1-ig tegyenek jelentést.

9. helybenhagyólag veszi tudomásul esperesnek a kisegítő tanítók alkalmazására vonatkozó intézkedéseit.

10. főlemelő érzéssel értesül az es-

peres jelentéséből arról, hogy gyülekezeteink áldozatkészsége fényes bizonyosságát szolgáltatja annak, hogy a fajmagyar reformátusság a világháború e súlyos napjaiban hivatását és feladatát az ősökhez méltóan teljesíti.

Ezzel kapcsolatosan felhívja közgyűlésünk az egyházak presbytériumait, hogy gyülekezeteikben a háború céljaira felajánlott és a hadvezetőséghez eljuttatott mindennemű adományaikról pontos feljegyzéseket eszközöljenek s a háború befejezése után erről az esperesi hívatálnak jelentést tegyenek.

11. a) a 40 évi buzgó, becsületes és érdemekben gazdag szolgálat után nyugalmába vonuló Zsigmond Ferenc ártándi lelkészre, — ki egyházmegyénk közügyeit is lelkiismeretesen és sikeresen munkálta — Istennek minden áldását kéri és óhajtja, hogy a megérdemelt nyugalmat zavartalan boldogságban sokáig élvezhesse s nagyrabecsüléséről őt jegyzőkönyvileg értesíti.

b) az egyházmegyénkből eltávozott Horváth Sándor lelkészre, ki a köröskisjenői egyház építésében odaadással működött: továbbra is Isten segítő és áldó kegyelmét kéri.

c) őszinte részvéttel és kegyelettel emlékezik meg Madarassy Jenő váncsodi tanítóról, ki a harctéren hősi halált halt.

d) egyházainkba kibocsátott segédlelkészeket szívesen fogadja.

12. a néh. Bary József e. m. gondnok nevére teendő alapítvány létesítése céljából a gyülekezetekben a 80—1915 sz. egyházmegyei határozattal elrendelt gyűjtés határidejét f. évi aug. hó 31-ig meghosszabbítja, az esperest pedig megbízza, hogy idevonatkozó jelentését az őszi közgyűléshez terjessze fel.

13. tudomásul veszi, hogy a tanító-testület több tagja magasabb fizetési fokozatba lépett elő.

**23. szám.** Az ártándi egyház lemondás folytán megüresedett lelkészi állására 1916 március 12-én meghívás útján Dankó Sándor nagyváradi segédlelkészt választotta meg.

Közigyűlésünk Dankó Sándort ártándi lelkészi állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, miről a közig. pénztárost és az érdekelteket értesíti.

**24. szám.** A köröskisjenői egyház a lemondás folytán megüresedett lelkészi állásra f. évi február hó 27-én Székely Ernő vésztői segédlelkész-tanítót választotta meg.

Közigyűlésünk Székely Ernőt köröskisjenői lelkészi állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, amiről a közig. pénztárost és az érdekelteket értesíti.

**25. szám.** A biharkeresztesi egyház presbytériuma a lemondás folytán megüresedett kislelkészi állásra Nagy Erzsébet okleveles tanítónőt választotta meg meghívás folytán.

Közigyűlésünk Nagy Erzsébetet biharkeresztesi állásában megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, amiről a közig. pénztárost és az érdekelteket értesíti; egyben felhívja a megválasztott tanítónőt az eskü letételére.

**26. szám.** A biharpüspökii egyház presbytériuma az újonnan szervezett ötödik tanítói állásra f. évi január 26-án Pákh Valéria okleveles tanítónőt választotta meg.

Közigyűlésünk Pákh Valéria biharpüspökii tanítónőt állásában véglegesen

megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjnak a közig. pénztárba való befizetésére, miről a közig. pénztárost és az érdekelteket értesíti; egyben felhívja a megválasztott tanítónőt az eskü letételére.

**27. szám.** A nyüvedi egyház presbytériuma a kügpusztai tanítói állásra f. évi február hó 27-én Kovács Erzsébet hódmezővásárhelyi helyettes tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Kovács Erzsébetet kügpusztai tanítói állásában véglegesen megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjnak a köz. pénztárba való befizetésére kötelezi, miről a közig. pénztárt és az érdekelteket értesíti; egyben felhívja a megválasztott tanítónőt az eskü letételére.

**28. szám.** A pusztajlaki egyház presbytériuma a lemondás folytán megüresedett II-ik tanítói állásra 1915 október 31-én Iványi Gizella érolaszii rendes tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Iványi Gizellát pusztajlaki tanítónői állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjnak a közig. pénztárba való befizetésére, miről a közig. pénztárost és az érdekelteket értesíti; egyben utasítja nevezett tanítónőt, hogy eskütételéről szóló bizonyítványát az esperesi hivatalnak haladéktalanul mutassa be.

**29. szám.** A siteri egyház presbytériuma a megüresedett kántortanítói állásra 1915 aug. 22-én Csath András okleves tanítójelöltet választotta meg.

Közgyűlésünk Csath András siteri kántortanítót állásában véglegesen megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjnak a közig. pénztárba való befizetésére, miről a közig. pénztárost és az érdekelteket értesíti;

egyben felhívja a megválasztott tanítót az eskü letételére.

**30. szám.** Horkay Irén nagykerekii, Kovács Erzsébet kügypusztai, Pákh Valéria bpüspökii, Csath András siteri tanítók a hivatali esküt letevén,

az egyházmegye közgyűlése részökre a bizonyítvány kiadását elrendeli.

**31. szám.** Az egyházmegyei lelkészi nyugdíjbizottság jelenti, hogy az orsz. lelkészi nyugdíj- és gyám-intézet pénzkezelőjének 1915. évi számadását megvizsgálta s megállapította, hogy az előirt 11.574 korona 83 fillér helyett tényleg befizettetett 10.484 korona 11 fillér s így hátralékban maradt 1090 korona 72 fillér; befizetés 48 korona; a számadást rendbenlevőnek, kellően okmányoltnak találta s ennél fogva Zsigmond Ferenc pénzkezelőnek a felmentvény megadását javasolja; végül a napidíj, fuvar- és postadíj költségeket, melyek a számvizsgálat alkalmával felmerültek, 69 koronában megállapította.

Közgyűlésünk a nyugdíjbizottság jelentését tudomásul veszi s a számvizsgálat alkalmával felmerült 69 korona költséget az e. m. közig. pénztárból kiutalványozza.

**32. szám.** Olvastatott Zsigmond Ferencnek az orsz. lelkészi nyugdíjintézet nyugalomba vonult e. m. pénzkezelőjének közgyűlésünkhöz intézet búcsulevele s ezzel kapcsolatban a kezelése alatt állott értékek átadása, illetve átvétele alkalmával Nagyváradon 1916 január 25-én felvett jegyzőkönyv, mely szerint a pénzkezelői állás betöltéséig ideiglenesen Konrád Géza e. m. közpénztárnok bízott meg a jegyzőkönyv felsorolása szerinti értékek, pénztári naplók és okmányok átvételével és gondozásával.

Közgyűlésünk, midőn Zsigmond Ferencnek az orsz. lelkészi nyugdíjintézet pénzkezelői tisztségében kifejtett buzgó és eredményes tevékenységért köszönetét és elismerését fejezi ki,

Konrád Géza ideiglenes megbízatását tudomásul veszi s őt a lemondott Zsigmond Ferenc helyére orsz. lelkészi nyugdíjintézeti pénzkezelővé közfelkiáltással megválasztja és erről az orsz. lelkészi nyugdíjintézet végrehajtóbizottságét értesíti.

**33. szám.** Az egyházmegyei közalapi végrehajtóbizottság jelenti, hogy a közalap 1915. évi számadását megvizsgálta s azt számszerűleg helyesnek s kellőképpen okmányolttnak találta; ennek alapján Konrád Géza részére a felmentvény megadását a konventnél javasolja. Közalapi járulék címén az 1916. évre 42 egyház s egy szervezés alatt álló missiói egyház lélekszáma után 5420 korona 96 fillér vettettet ki; a számvizsgálattal felmerült napidíj, fuvar- és postaköltségeket 32 korona 70 fillérben állapította meg.

Közgyűlésünk az e. m. közalapi végrehajtóbizottság jelentését tudomásul veszi, az 1916. évi kivetést megerősíti s a számvizsgálattal felmerült 32 korona 70 fillér költséget az e. m. közig. pénztárból kiutalványozza.

**34. szám.** Számvevőszék jelentése az egyházmegyei közig. pénztár és az ezzel együtt kezelt egyházmegyei alapok és alapítványok 1915. évi számadásáról.

Közgyűlésünk számvevőszék jelentését, mely szerint az egyházmegyei közig. pénztár és a vele kapcsolatban kezelt alapok és alapítványok 1915. évi számadását megvizsgálta és

#### I. Közigazgatási pénztárnál:

|        |      |    |       |                        |
|--------|------|----|-------|------------------------|
| 81,510 | kor. | 26 | fill. | bevétellel,            |
| 81,229 | „    | 21 | „     | kiadással,             |
| 281    | „    | 05 | „     | pénztári maradvánnyal, |
| 20,533 | „    | 74 | „     | vagyonnal,             |
| 767    | „    | 17 | „     | szaporodással;         |

**II. Tűzbiztosítási pénztárnál:**

|       |      |    |       |                 |
|-------|------|----|-------|-----------------|
| 250   | kor. | 68 | fill. | bevétellel,     |
| 250   | „    | 68 | „     | kiadással,      |
| —     | „    | —  | „     | maradvánnyal,   |
| 1,630 | „    | 10 | „     | vagyonnal,      |
| 183   | „    | 80 | „     | szaporodással ; |

**III. Fugyivásárhelyi ref. iskolai alapnál:**

|     |      |    |       |                        |
|-----|------|----|-------|------------------------|
| 242 | kor. | 60 | fill. | bevétellel,            |
| 142 | „    | 60 | „     | kiadással,             |
| 100 | „    | —  | „     | pénztári maradvánnyal, |
| 655 | „    | 90 | „     | vagyonnal,             |
| 42  | „    | 60 | „     | szaporodással ;        |

**IV. Révi missiói alapnál :**

|       |      |    |       |                        |
|-------|------|----|-------|------------------------|
| 241   | kor. | 92 | fill. | bevétellel,            |
| 240   | „    | 82 | „     | kiadással,             |
| 1     | „    | 10 | „     | pénztári maradvánnyal, |
| 1,994 | „    | 90 | „     | vagyonnal ;            |

**V. Egyházmegyei könyvtárnál :**

|       |      |    |       |                 |
|-------|------|----|-------|-----------------|
| 228   | kor. | 70 | fill. | bevétellel,     |
| 228   | „    | 70 | „     | kiadással,      |
| —     | „    | —  | „     | maradvánnyal,   |
| 2,792 | „    | 15 | „     | vagyonnal,      |
| 167   | „    | 09 | „     | szaporodással ; |

**VI. Zsákai lelkészi javadalmi alapnál :**

|       |      |    |       |                         |
|-------|------|----|-------|-------------------------|
| 919   | kor. | 90 | fill. | bevétellel,             |
| 904   | „    | —  | „     | kiadással,              |
| 15    | „    | 90 | „     | maradvánnyal,           |
| 4,840 | „    | —  | „     | változatlan vagyonnal ; |

**VII. Nagytótfalui alapnál :**

|        |      |    |       |                        |
|--------|------|----|-------|------------------------|
| 5,825  | kor. | 04 | fill. | bevétellel,            |
| 5,339  | „    | 84 | „     | kiadással,             |
| 485    | „    | 20 | „     | pénztári maradvánnyal, |
| 19,791 | „    | —  | „     | vagyonnal,             |
| 1,019  | „    | 65 | „     | szaporodással ;        |

**VIII. Imre Sándor alapján:**

|       |      |    |       |                 |
|-------|------|----|-------|-----------------|
| 1,067 | kor. | 85 | fill. | bevétellel,     |
| 913   | „    | 60 | „     | kiadással,      |
| 154   | „    | 25 | „     | maradvánnyal,   |
| 4,530 | „    | 80 | „     | vagyonnal,      |
| 101   | „    | 40 | „     | szaporodással ; |

**IX. Lelkészi temetkezési pénztárnál:**

|     |      |    |       |                 |
|-----|------|----|-------|-----------------|
| 866 | kor. | 12 | fill. | bevétellel,     |
| 865 | „    | 84 | „     | kiadással,      |
| —   | „    | 28 | „     | maradvánnyal,   |
| 855 | „    | 78 | „     | vagyonnal,      |
| 92  | „    | 18 | „     | szaporodással ; |

**X. Egyházmegyei lelkészegyesületnél:**

|     |      |    |       |                 |
|-----|------|----|-------|-----------------|
| 55  | kor. | —  | fill. | bevétellel,     |
| 55  | „    | —  | „     | kiadással,      |
| 259 | „    | 50 | „     | vagyonnal,      |
| 55  | „    | —  | „     | szaporodással ; |

**XI. Váradlesi lelkészi javadalmi alapján:**

|       |      |   |       |             |
|-------|------|---|-------|-------------|
| 126   | kor. | — | fill. | bevétellel, |
| 126   | „    | — | „     | kiadással,  |
| 1,800 | „    | — | „     | vagyonnal ; |

**XII. Tatarosi perselypénz:**

|    |      |    |       |                 |
|----|------|----|-------|-----------------|
| 4  | kor. | 50 | fill. | bevétellel,     |
| 4  | „    | 50 | „     | kiadással,      |
| 98 | „    | 50 | „     | vagyonnal,      |
| 4  | „    | 50 | „     | szaporodással ; |

**XIII. Bartos egyházi alapján:**

|       |      |    |       |             |
|-------|------|----|-------|-------------|
| 71    | kor. | 05 | fill. | bevétellel, |
| 71    | „    | 05 | „     | kiadással,  |
| 1,000 | „    | —  | „     | vagyonnal ; |

**XIV. Bartos iskola alapján:**

|       |      |    |       |             |
|-------|------|----|-------|-------------|
| 71    | kor. | 05 | fill. | bevétellel, |
| 71    | „    | 05 | „     | kiadással,  |
| 1,000 | „    | —  | „     | vagyonnal ; |

### XV. Radnóthy alapnál:

15 kor. 40 fill. bevétellel,  
 15 „ 40 „ kiadással,  
 168 „ — „ vagyonnal,

### XVI. Fráter—Sisari alapnál:

10 kor. — fill. bevétellel,  
 10 „ — „ kiadással,  
 100 „ — „ vagyonnal;

### Kálvineum pénztáránál:

3,216 kor. — fill. bevétellel,  
 3,216 „ — „ kiadással

számszerűleg helyesnek, kellően okmányolt-  
 nak találta, tudomásul veszi s Konrád  
 Géza egyh. megyei közpénztárnoknak a  
 felmentvényt megadja.

**35. szám.** Számvevőszék jelentése az e. m. tanító-  
 gyámolda 1915. évi számadásáról.

Közgyűlésünk a számvevőszék jelen-  
 tését, mely szerint a tanítógyámolda 1915.  
 évi számadását megvizsgálta s

8396 K 70 f bevétellel

7069 K 76 f kiadással

1326 K 94 f pénztári maradvánnyal s

25555 K 12 f vagyonnal s

528 K 95 f szaporulattal számszerűleg  
 helyesnek okmányokkal is igazoltnak találta,  
 — tudomásul veszi.

**36. szám.** Egyházmegyei pénztárnok jelenti, hogy  
 az e. m. elnökség hozzájárulásával a 3-ik hadikölcsönből:

1. az egyhm. közigazg. pénztárból 1000 K

2. a tanítói gyámpénztárból 2500 K

3. a nagytótfalui alapból 3000 K értékű

kölcsönt jegyzett s a kötvényeket leltárba vette.

Közgyűlésünk az e. m. pénztárnok  
 jelentését, illetve az elnökség idevonatkozó  
 intézkedését jóváhagyólag veszi tudomásul.

**37. szám.** Számvevőszék jelentése az e. m. tanítóegyesület közpénztárának 1915. évi számadásáról.

Közgyűlésünk a számvevőszék jelentését, mely szerint az e. m. tanítótestület közpénztárának a számadása

669 K 04 f bevétellel,

236 K 31 f kiadással s

432 K 73 f készpénz maradvánnyal  
rendben levőnek találtatott, — tudomásul veszi.

**38. szám.** Számvevőszék jelentése az e. m. tanítóegyesület segélypénztárának 1915. évi számadásáról.

Közgyűlésünk a számvevőszék jelentését, mely szerint az e. m. tanítóegyesület segélypénztárának a számadása

723 K 32 f bevétellel

454 K 07 f kiadással s

269 K 25 f készpénz maradvánnyal  
rendben levőnek találtatott, — tudomásul veszi.

**39. szám.** Számvevőszék jelentése a biharkeresztesi „Jámbor“-féle alapítvány 1915. évi számadásáról.

A számvevőszék jelentését, mely szerint az alapítvány 1915. számadása megvizsgáltatott és

29,979 K 54 f bevétellel,

1289 K 18 f kiadással,

28,690 K 36 f maradvánnyal és így

3715 K 86 f évi szaporulattal rendben levőnek találtatott, közgyűlésünk tudomásul veszi s a kezeléssel megbízott Szigeti Elek lelkésznek a felmentvényt megadja.

**40. szám.** Számvevőszék jelentése az egyházak 1915. évi zárszámadásainak megvizsgálásáról.

Közgyűlésünk a számvevőszéki jelentés alapján minden észrevétel nélkül jóváhagyja : Ártánd, Berettyószentmárton, Bihar, Biharkeresztes, Biharszentjános, Bojt, Bors, Darvas, Fugyivásárhely, Hegyközkovácsi,

Jákóhodos, Nagykakucs, Köröskisjenő, Kiszántó, Kismarja, Váradles, Mezőtelki, Nagykereki, Nagyszántó, Nagyvárad, Örvénd, Paptamási, Pelbárthida, Pusztajlak, Told, Rév, Szalárd, Zsáka és Váncsod számadásait.

A csökmői egyházat felhívja, hogy a fizetési előlegeket belhivatalnokaival jövő évben számolja el.

A fugyii egyházat az alapok számadásainak beérjesztésére, a biharpüspökiit a hátralékban maradt tanítói nyugdíj kifizetésére utasítja; a furtai egyházat pedig figyelmezteti, hogy a költségvetés kereteihez alkalmazkodják, kint lévő követeléseinek a behajtásáról gondoskodják.

Pósalaka illetékegyenértéki adóját s tanítói nyugdíjintézeti járulékát fizesse be s erről az esperesnek jelentést tegyen.

Hegyközpályi adóhátrányait hajtsa be, függő kölcsöneit fizesse ki s illetékegyenértéki adótartozásának rendezéséről az esperesnek jelentést tegyen.

Hegyközüjlak nagymérvben felszaporodott köztartozásainak a kifizetésére, e végből kint levő követeléseinek a behajtására utasíttatik.

A hegyközcsatári egyház számadását nem hagyja jóvá, Szűcs László lelkésznek a tanítói lakás kifestése tárgyában hozott 42. sz. presbytériumi végzés ellen beterjesztett felebbezésének helyet ad, illetve ebben az ügyben a fegyelmi eljárás végett az egyházmegyei bíróság elnökségéhez átteszti.

A mezőtelegdi egyházat utasítja, hogy az alapokból elköltött 560 korona állítólag ideiglenes kölcsönre nézve az esperesi hivatalhoz sürgős jelentést tegyen, hogy a felhasznált összeget a „paplaképítési alap”-ból mikor vonta el s mi célra fordította,

és ha idevonatkozó határozatai vannak: jelentéséhez azokat is csatolja. Egyébként az alapítványokról adott számadást 15.709 korona 52 fillérben megállapítván, jóváhagyja. Utasítja továbbá, hogy a lelkészi állás időközi jövedelméről az egyh. II. tc. 77. §-a értelmében okmányolt számadását az esperesi hivatalhoz haladéktalanul terjessze fel. Az évi rendes számadásában végül a szőlőmunkáltatásra fordított 179 korona kiadásnak megfelelő jövedelmet számolja el, a 6 hl. borkészletet vegye nyilvántartásba a tőkék között és a tavaszi szántásra, vetőmagra fordított 272 korona kiadással szemben mutassa ki az innen befolyó jövedelmet. Amennyiben pedig ezt a kiadását a presbytérium vissztérítés nélkül a lelkésznek ajándékozta volna: a hozott határozatot az esperesi hivatalhoz juttassa el, hogy a felettes egyházi hatóság dönthessen abban a kérdésben, vajjon a presbytérium jogosított volt-e az ilyen módon való rendelkezésre. Mindezek megtörténteig a számadás tárgyában hozandó határozatát az egyházmegye közgyűlése felfüggeszti.

**41. szám.** A nagyváradai ref. tanítónőképző és internátus igazgató-tanácsának jelentése az intézet 1915. évi számadásának megvizsgálásáról.

Közgyűlésünk tudomásul veszi a nagyváradai ref. tanítónőképző és internátus azon jegyzőkönyvi megállapítását, mely szerint az intézet 1915. évi számadása megvizsgáltatott és

a) a tanítónőképző-intézet folyópénztáránál:

|        |      |    |       |                         |
|--------|------|----|-------|-------------------------|
| 45,311 | kor. | 96 | fill. | bevétellel,             |
| 45,299 | "    | 84 | "     | kiadással,              |
| 12     | "    | 12 | "     | pénztári maradvánnyal s |
| 6548   | "    | 96 | "     | alapítványi tőkével;    |

gat  
19  
gya

vet  
Su  
sz  
ha  
lell

b) az *internátusi folyó pénztárnál*:

|       |      |    |       |                      |
|-------|------|----|-------|----------------------|
| 29112 | kor. | 12 | fill. | bevétellel,          |
| 3880  | „    | 57 | „     | kiadással,           |
| 25231 | „    | 55 | „     | maradvánnyal,        |
| 6152  | „    | 68 | „     | követeléssel,        |
| 9673  | „    | 62 | „     | alapítványi tőkével; |

c) a *házi pénztárnál*:

|       |      |    |       |                      |
|-------|------|----|-------|----------------------|
| 37965 | kor. | —  | fill. | bevétellel,          |
| 34664 | „    | 80 | „     | kiadással            |
| 3300  | „    | 20 | „     | maradvánnyal s ennek |
| 262   | „    | 10 | „     | időközi kamatával,   |

mely az internátusi tőke pénztárába betaltatván, annak maradványában bennfoglaltatik, — rendbenlevőnek, kellőképen okmányoltnak találtatott s úgy dr Olasz Béla pénztárnoknak, mint özv. Bögös Lajosné internátusi igazgatónőnek a felmentvényt a szokásos fenntartással megadja.

**42. szám.** A nagyvárad tanítónőképző-intézet igazgató-tanácsának jegyzőkönyve a tanítónőképző-intézet 1916. évi költségelőirányzatának megállapítása tárgyában.

Közgyűlésünk a tanítónőképző intézet 1916. évi költségelőirányzatát, mely szerint a szükséglet 47631 kor. 14 fill.

fedezet 43582 „ 56 „ -ben irányoztatott elő s a tulkiadásnak jelzett 4048 korona 58 fillér elkerülhetetlen szükség esetén az internátusi pénztárnak a beruházásokra fenntartott tőkéjéből nyer fedezetet kölcsön alakjában — elfogadja s a megfelelő egyházmegyei jóváhagyó záradékkal ellátja.

**43. szám.** Az egyházmegyei lelkészegyesület a következő jegyzőkönyvi számot terjeszti föl: „4. szám. Sulyok István esperes, elnök a mának nyomasztó viszonyai között a lelkekből előtörő keserves feljajdulást hallva s meghallatni óhajtvá utal egyfelől a református lelkész karnak rendkívül sulyos és szinte elviselhetetlen

anyagi helyzetére, másfelől a református lelkész-özvegyek és árvák nyomoruságos sorsára. Arra a sorsra, melynek távolból elgondolása is rezgésbe kell, hogy hozza az érző lelkeket, a közletről érintettség lehetősége pedig vasmarokkal szorongatja az érdekeltek egész valóját. Javasolja azért, hogy a tagadhatatlanul nemzet és egyházépítő munkát végző ref. lelkészi kar munkaképességét is bénító aggodás oszlatása érdekében lelkészegyesületi közgyűlésünk az egyházi és állami intéző körök hathatós támogatását kérje és sürgesse először a tekintetben, hogy a válságos helyzet szanálása végett az államkormánytól a lelkészek részére is eszközöljön ki minél előbb rendkívüli háborus segélyt, minthogy e célra az egyházközségek anyagi állapotának közismert leromlása folytán támogatásra nem jöhetnek, másodszor pedig a főtiszt. és mélt. konvent minden lehető tegyen meg, hogy az orsz. lelk. nyugdíj- és gyámintézet az özvegyek és árvák intenzivebb segélyezését mielőbb megkezdhesse s e célból az állami hozzájárulás föl-emelését kísérelje meg, a vagyonosabb egyházközségeket és hitsorsosokat alapítványok és adományok tételére hívja fel.

Lelkészegyesületi közgyűlésünk egynek érezvén magát kérdéses ügyben is javaslattevő elnökével, bizalommal kéri, hogy holnapi egyházmegyei közgyűlést megnyitó beszédében hangolja megértő szeretetre az alkotó tagok lelkét; magához az egyházmegyei közgyűléshez viszont azzal a kéréssel járul, hogy egyetemes református egyházunk s magyar hazánk multban, jelenben hű napszamosainak jövőben is buzgón munkálkodhatását mozgassa elő a lelkeiket szorongató aggodalom oszlatására irányult törekvésével. Ennek megbizonyításául az egyházkerületi közgyűlésen éljen előterjesztéssel arra vonatkozólag, hogy minden megértő jóakarrattal munkálni méltóztassék egyfelől az államkormánytól a lelkészek részére is a mielőbbi rendkívüli háborus segély megszerzését, másfelől pedig a főtiszt. és mélt. konventnél az orsz. ref. lelkészi nyugdíj s özvegy-árva gyámintézet oly helyzetbe juttathatását, melyben a lelkészi özvegyek s árvák intenzivebb gyámolítását eszközölhesse. E célból tekintélyének egész súlyával igyekezzék

meg  
buz  
oda  
az  
dota

évi  
jele  
28.  
152

lent  
pén  
kez  
gyá  
gyű

3—  
gyá  
deli  
boc  
zár

megnyitni egyházközségeink, hitsorsosaink áldozatos buzgóságának forrásait s az államkormánytól pedig odahatni, hogy országos nyugdíj- és gyámintézetünket az eddigi 400.000 korona mellett nagyobb összegű dotációval támogassa.

Az egyházmegye közgyűlése a lelkészegyesület e felterjesztését egész terjedelmében magáévá tévén, meleg pártolással az egyházkerületi közgyűléshez fölterjeszti.

**44. szám.** Olvastatott a gyámintézeti pénztár 1915. évi számadásának megvizsgálásáról szóló számvevőszéki jelentés, mely szerint bevétel 29.976 K 97 f; kiadás 28.137 K 26 f; maradvány 1839 K 71 f; vagyon 152.053 K 31 f.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi.

**45. szám.** Egyházmegyei lelkészi gyámintézet jelentése a nyugdíjazás folytán lemondott Zsigmond Ferenc pénztárnok kezelése alatt állott értékeknek Lévai Mihály kezeihez történt átadásáról, kérvén egyidejűleg, hogy a gyámintézeti alapszabály 22. §-a értelmében a közgyűlés ezuttal a pénztárnokot válassza meg.

Közgyűlésünk a jelentést, mely szerint Konrád Géza számvevő jelenlétében Lévai Mihály átvett ideiglenes kezelés céljából 147.951 K 87 fill. értéket tudomásul veszi s Zsigmond Ferenc helyén Lévai Mihályt az 1922 dec. 31-ig, illetőleg a jelenlegi hivatali ciklus lejártáig egyhangulag pénztárnoknak megválasztja.

**46. szám.** Tárgyaltatott a lelkészi gyámintézet 3—1916 sz. határozata, melyben kimondatott, hogy a gyámintézet pénztárából az intézeti tőke nagyobb jövedelmezése s kellő fedezet megteremtése céljából a kibocsátandó IV. hadikölcsönből 10.000 korona értékű zárolt kötvény jegyeztessék.

Közgyűlésünk a határozatot magáévá teszi s a tervezett 10.000 korona értékű hadikölcsön-kötvény jegyzéséhez hozzájárul.

**47. szám.** Tárgyaltatott az egyházmegyei missziói bizottságnak a révi missziói lelkész 1915. évi 3. és 4. és az 1916. évi 1. évnegyedi jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Egyházmegyei közgyűlésünk a missziói bizottság felterjesztése alapján a jelentéseket tudomásul veszi. Sajnálattal értesül arról, hogy a vallástanítás a háboru okozta rossz vonatkozlekedés és fuvarhiány miatt szünetel.

**48. szám.** Tárgyaltatott az egyházmegyei missziói bizottságnak a váradlesi missziói lelkész 1915. évi 3. és 4. s az 1916. évi 1. évnegyedi jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Egyházmegyei közgyűlésünk a missziói bizottság felterjesztése alapján a jelentéseket tudomásul veszi. Sajnálattal értesül arról, hogy a háboru okozta nehézségek miatt a vallástanítás egyes helyeken szünetel.

**49. szám.** Tárgyaltatott az egyházmegyei missziói bizottságnak a révi és váradlesi lelkészek 1915. évi általános jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Közgyűlésünk a missziói bizottság felterjesztése alapján a jelentéseket tudomásul veszi s az egyházkerülethez felterjeszti.

**50. szám.** Az egyházmegyei missziói bizottság felterjesztése alapján tárgyaltatott a missziói lelkészek jelentése, hogy a híveknek egyes központi helyeken összehívása nagy nehézségbe ütközik amiatt, hogy önkéntes jelentkezőt — ki a híveket összehívja, értesítse — nem lehet kapni. Minthogy a missziói lelkészek saját szerény fizetésökből ily cimen áldozatot nem hozhatnak s mivel a szórványokban lakó hívek rendszerint szegények, úgy hogy sajátjukból e célra nem áldozhatnak, azt kéri az egyházmegyétől, hogy a cél érdekében vagy valamelyik egyházmegyei pénztárból, vagy ha ilyen nem volna, a felettes hatóság megkeresése folytán e dologi természetű kiadások fedezésére külön segélyt kiutalni, esetleg ki-  
eszközölni méltóztassék.

Közgyűlésünk átlátja a missziói lelkészek részéről bejelentett s a missziói ügyet befolyásoló nehéz körülményeket, a kérelmet indokoltnak látja s mivel az egyházmegye pénztárában fedezet nem található, a segély kiutalása tárgyában az egyházkerülethez előterjesztést tesz.

**51. szám.** A váradlesi lelkész 1915. évi általános jelentésében a vallástanítás intenzívebbé tételéhez külön útiátalány kiutalását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk belátja, hogy a változott viszonyok között az eddig folyósított 400 koronából a 400 □ kilométert meghaladó terület költségeit fedezni nem lehet. Hogy az utazások anyagi kérdésből redukáltassanak — mi a misszió hárányára szolgálna — a méltányos kérelmet nem azon alakban, mint előterjesztett, hanem mint a jelenlegi missziói segély felemelése iránti kérelmet pártolással terjeszti fel az egyházkerülethez.

**52. szám.** A missziói bizottság bejelenti, hogy az egyházkerületi közgyűlés 525—1915 számú határozatával a 137—1915 számú konventi határozat alapján elrendelte, hogy minden missziói lelkész állandó jellegű missziói naplót nyisson s 1916 január 1-től kezdve missziói jelentésüket ezen napló alapján készítsék el.

Egyházmegyei közgyűlésünk a missziói bizottság jelentését tudomásul veszi, felhívja a lelkészeket, hogy az állandó jellegű missziói naplót készítsék el s évnegyedes jelentéseikhez e missziói napló másolatát csatolják. Esperes urat felkéri, hogy a mindenkori egyházlátogató küldöttséget a missziói napló átvizsgálására hívja fel.

**53. szám.** Az 583—1915 számú kerületi határozatra vonatkozólag esperes előterjeszti, hogy a háborus nehéz viszonyok miatt, melyhez az időjárás mostohasága is járult, a tatarosi körben a szervezés továbbvitelét meg-

kisérelte, azonban annak végrehajtása lehetetlen volt. Mihez képest a kerületi közgyűlést oly értelemben kívánja értesíteni, hogy az 1914 és 1915 évekre folyósított segélyt, mely ez idő szerint 600 koronában mint letét az egyházmegyei pénztárban kezeltetik, a szervezés befejezése után számolhassa el, annál is inkább, mert az eddigi kiadásokat az egyházmegye pénztára visszatérítés reményében előlegezte.

Esperes előterjesztését egyházmegyei közgyűlésünk tudomásul véve, magáévá teszi, ilyen értelemben tesz felterjesztést az egyházkerülethez.

**54. szám.** A biharszentjánosi egyház presbytériumának 25—1915 sz. határozata, mely szerint a harmadik tanítói állást 1915 szept. 1-től megszervezi, a díjlevelet 100 korona egyházi hozzájárulással, természetbeni lakással és kerttel, ameddig pedig a lakás felépül: az 1913. évi XVI. tc. 5. §-ában rendelt lakásbérrel és kertváltással és 1100 korona államsegély kérelmezésével megállapítja s az államsegély elnyerése végett a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez folyamodik.

Az egyházmegye az egyháztanácsai határozat alapján a harmadik tanítói állás szervezését megerősíti, a megállapított díjlevelet jóváhagyja s további intézkedés végett az ügyet az egyházkerülethez felterjeszti.

A váltakozó tanításhoz az iskola felépítéséig az e. m. közgyűlése szintén hozzájárul ugyan, de az építkezést a konventi segélyre tekintettel hosszabb időre elhalaszthatónak nem tartja s ennél fogva az egyházat felhívja, hogy az építkezés végrehajtása tekintetében mielőbb határozzon s ezen határozatát az egyházmegyéhez terjessze fel.

**55. szám.** A hegyközkovácsii egyháztanács 67—1915 sz. határozatával a második tanítói állás díjlevelét megállapítja s jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyházmegye közgyűlése a díjlevelet jóváhagyja s az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

Felhívja egyuttal az egyházmegye az egyházat, hogy az építkezés végrehajtására vonatkozó határozatait az egyházmegye őszi közgyűlésére feltétlenül terjessze be.

**56. szám.** A hegyközpályii egyháztanács 10—1916 sz. határozatával a II. tanítói állás díjlevelét megállapítja és jóváhagyás végett beterjeszti.

Az e. m. közgyűlése a díjlevelet azon módosítással, hogy a tanerő javadalmához tartozik még a fizetést kiegészítő állami segély is és hogy a tanerőt nem „tisztos”, hanem a „törvényszerű” lakás illeti meg, jóváhagyja, a díjlevélnek még 3 példányban való beterjesztésére lelkészt felhívja s a példányok beérkezte után a díjlevelet végleges jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

**57. szám.** A nagykerékii egyháztanács 16—1915 sz. határozatával a harmadik tanítói állás szervezését elhatározza, 43—1915 sz. határozatával a tanítói fizetésre vonatkozó díjlevelet megállapítja s jóváhagyás végett beterjeszti.

Az e. m. közgyűlése a III. tanítói állás szervezését megerősíti, a díjlevelet azzal a presbytériumi határozatnak megfelelő igazítással, hogy a tanítót 250 □ öl kert természetben vagy 20 korona kertváltság illeti meg, jóváhagyja s az ügyet az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

**58. szám.** A bihari egyháztanács 2—1916 sz. azon határozatát, mely szerint a belhivatalnokok természetbeni járandóságait a következő 5 évi ciklusra készpénzben megváltja s az ebből származó pénztári hiány fedezetére az 1916. évben 5 százalékos vagyoni rendkívüli pótdót vet ki, végül az elfogadott lelkészi, I.,

II. és III. tanítói állás díjleveleit jóváhagyás végett beterjeszti.

Kapcsolatos Tarnóczi Lajos lelkész felebbezése az egyházközségi közgyűlés 4—1916 sz. határozata ellen, mellyel a közgyűlés a presbytérium 2—1916 sz. határozatát, vagyis az 5 százalékos rendkívüli adó kivetését nem fogadta el.

Az egyházmegye a megfelebbezett 4—1916 sz. közgyűlési határozatot megsemmisíti s az egyháztanács 2—1916 sz. határozatát, mely a járandóságok megváltását és az ebből származó hiánynak rendkívüli pótdó kivetése által leendő fedezését mondja ki, helyben hagyja, — miután a természetbeni járandóságok megváltásának elhatározása az egyháztanács hatáskörébe tartozik s az ebből esetleg eredő költségvetési hiány fedezésének kötelességét az egyházközségi közgyűlés magától el nem utasíthatja. Annál is inkább áll ez, mert a járandóságoknak megváltása a jelen esetben az egyházra nézve feltétlenül előnyös s a járandóságoknak természetben való kiszolgáltatása az egyházra sokkal súlyosabb terheket róna.

Az iratokat felsőbb jóváhagyás céljából az egyházmegye közgyűlése az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

**59. szám.** A paptamásii egyháztanács a belhivatalnokok természetbeni járandóságának készpénzben való megváltására vonatkozó 57—1915 sz. határozatát az újabb 5 évi ciklusra megállapított lelkészi, fiu- és leánytanítói díjleveleket jóváhagyás végett beterjeszti.

A forma szerint érvényesen létrejött egyezséget, miután fedezetként a konventtől nyerendő segély jelöltetett ki, az egyházmegye azon fenntartással hagyja jóvá, hogy a segély el nem nyerése esetén az ügy az egyház által újból határozat tárgyává lesz teendő.

Az iratok felsőbb jóváhagyás végett

az egyházkerülethez felterjesztetni rendeltetnek.

**60. szám.** Révi egyháztanács az 5 évi új ciklusra a lelkesi természetbeni járandóságoknak készpénzben való megváltását 7—1916 sz. a. elhatározza s az elfogadott díjlevelet jóváhagyás végett bemutatja.

Az egyházmegye közgyűlése a megváltásra vonatkozó egyháztanácsi határozatot jóváhagyja s az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

**61. szám.** Sipos János pósalakai lelkész jelentése Körmendy József tanító panasza ügyében hozott 147—1915 e. m. sz. határozatra.

Az e. m. közgyűlés Körmendy József pósalakai tanítónak azon kérelmét, mellyel a pósalakai egyházközség presbytériumát — miután kertjárandóságát természetben nem kapja meg — díjlevelének a mai állapot szerint leendő kijavításával a törvényben részére biztosított évi 20 korona kertváltságdíjnak az 1912. évtől való kiutalványozására utasítani kérte — tárgyalannak tekinti, miután Sipos János lelkész jelentése, valamint fenti egyház presbytériumának 1916. évi február hó 20-án tartott üléséről felvett jegyzőkönyv tanúsága szerint Körmendy József tanító a presbytériummal kiegyezvén, panaszát visszavonta.

Egyben a pósalakai egyháztanácsnak 1916. évi február hó 20-án kelt 59. sz. határozatát, mellyel kimondotta, hogy Körmendy József tanító kertjárandóságát természetben meg nem kapván, részére évi 20 korona kertváltságdíjat megállapít és azt az 1915. évtől folyamodó tanító részére évenként utalványozza, — az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyja, miután ezen határozat a népiskolai törvény 143. §-ával, illetve az 1907. évi XIX. tc. 2.

§-ában foglalt rendelkezésekkel meg-  
egyezik.

Erről a pósalakai egyházközség pres-  
bytériuma és Körmendy József tanító vég-  
határozaton értesítetik.

**62. szám.** Az élesdi egyházközség többrendbeli  
váltó és kötvény kölcsöneihez az egyházmegye utólagos  
jóváhagyását kéri.

Az e. m. közgyűlés az élesdi egy-  
házközségnek azon kérelmét, hogy tem-  
plom és iskola építési céljaira felvett  
3950+398+145 koronás, beteg lelkész se-  
gélyezésére felvett 240+150 koronás, a  
templomépítő kauciójának kiadására fel-  
vett 800 koronás, továbbá váltóknak a  
háboru alatt való rendezésére felvett 542  
koronás váltó és kötvény kölcsöneihez a  
jóváhagyás utólag megadassék, ezuttal sem  
találta teljesíthetőnek, mert a kölcsönök-  
höz megfelelő és részletes fedezetet nem  
jelöl ki, nem mutatja ki pontosan az egy-  
házközség vagyoni helyzetét és jövedelmi  
forrásait, hanem azokat csupán általános-  
ságban jelöli meg.

E körülményre tekintettel annak meg-  
állapítása céljából, hogy fenti kölcsönök-  
höz meg van-e a kellő fedezeti alap, fel-  
hívja az egyházmegyei közgyűlés az élesdi  
egyházközséget, miszerint az 1915. évről  
szerkesztett és jóváhagyott költségvetését  
és zárszámadását ez év május hó 15-ig  
az e. m. elnökségéhez terjessze be.

Mutasson rá azon tételre, amelyeket  
a felvett kölcsönök fedezetéül jelöl ki és  
csatolja az iratokhoz az egyházközség  
presbytériumának és közgyűlésének arra  
vonatkozó szabályszerű határozatát, me-  
lyekkel a kölcsönök fedezetéül a kijelölt  
tégeket elfogadja.

Az e. m. elnökséget felhívja a köz-  
gyűlés, hogy az ily módon összeállított

számadást és fedezeti előirányzatot a vonatkozó határozatokkal együtt az egyházlátogató küldöttségnek felülvizsgálat végett adja ki s véleményes jelentésének beterjesztésére hívja fel.

**63. szám.** A bojti egyházközség kérelme az 1916. évre rendkívüli adó engedélyezése tárgyában.

A bojti ref. egyház presbytériumának 1916. évi március 5-én kelt 15. számú, illetve az egyházközségi közgyűlésnek 1916. évi március hó 12-én kelt 2. számú azon határozatait, melyekkel kimondotta, hogy az 1916. évi költségvetésében mutatkozó 992 korona 82 fillér hiányának, továbbá a harangozó- és iskolaszolga 4—1916 sz. presb. határozattal megállapított 50 korona fizetésjavításának fedezésére a behajthatatlanság címén hozzászámítandó 10 százalékkal együtt 1147 korona 10 fillér fedezeti hiányának pótlására az 1916. évre a presbyteri határozatban körvonalazott osztálybasorozás és összegek szerint 1147 korona 10 fillér rendkívüli adót vet ki, — az e. m. közgyűlés, tekintettel arra, hogy a kivetési kulcs a fizetőképességhez arányosan megszabottnak mutatkozik, ezennel jóváhagyja és ehhez képest a rendkívüli adó kivetését az idézett határozatokban körvonalazott méretek szerint az egyh. III. tc. 16. §-a alapján az 1916. évre ezennel engedélyezi.

Felebbezés esetében e határozat az egyházi I. tc. 56. §-ának k) pontja alapján az egyházkerületi közgyűlésre lesz felterjesztendő.

Erről kérelmező bojti egyházközség véghatározaton értesítetik.

**64. szám.** A bojti egyházközség kérelme Takarékmagtár alapszabályának módosítása tárgyában.

Az e. m. közgyűlés a bojti egyház-

község presbytériumának 1916. évi március hó 5-én kelt 17. számú azon határozatát, mely szerint a Takarékmagtár alapszabály D. 1. pontjának azt a rendelkezését, hogy „Az alaptőke kamataival mindaddig növelendő, míg 100 (egyszáz) köből buza-mennyiséget el nem éri“, a következőképen módosítani határozta: „Az alaptőke kamataival minaddig növelendő, míg 60 (hatvan) köből buza (kétszeres) mennyiséget el nem ér“, — a mutatkozó kereslet hiány s ennek következtében felhalmozott magtári készlet miatt, nemkülönben azon körülményre való tekintettel, hogy kölcsönkérők hiányában 60 köbőlnél nagyobb mennyiséget kölcsön gyanánt kihelyezni nem képesek, jóváhagyja és az e. m. elnökséget arra utasítja, hogy kérelmező egyházközség által fentiek szerint módosított formában beterjesztendő alapszabályokat a következő záradékkal: „Jóváhagyta a bihari református egyházmegye az 1916. évi április hó 7-ik napján tartott tavaszi közgyűlésében“ lássa el.

Erről kérelmező bojti egyházközség presbytériuma véghatározaton értesítettik.

**65. szám.** A kismarjai egyházközség presbytériuma kérelmezi, hogy az egyház a más felekezethez tartozó iskolás növendékek után 6—6 korona iskolafenntartási díjat szedhessen.

Az e. m. közgyűlés, amennyiben az egyház, mint iskolafenntartó az 1868. évi XXXVIII. tc. 45. §-a alapján más felekezetű tanulók után szedheti az iskolafenntartói díjat, ez azonban nem lehet magasabb, mint az az összeg, melyet a gyermek szülőjével egyenlő vagyoni helyzetben levő egyháztag fizet, — a kérelmet azzal adja vissza, hogy a legközelebbi e. m. közgyűlésre tegyen jelentést

arról, hány nem református vallásu tanuló az iskolába nem és kor szerint, továbbá számszerűen mutassa ki, hogy dologi kiadásából mennyi esik egy református tanulóra és mi lesz az az összeg, melyet az idegen növendékeknek is fizetni kell.

Erről kérelmező kismarjai egyházközség presbytériuma határozaton értesítetik.

**66. szám.** Bethlendy Sándor lelkész felebbezése a váncsodi egyházközség presbytériumának 28—1916. sz. határozata ellen.

Az e. m. közgyűlés a váncsodi egyházközség presbytériumának 1916. évi február hó 23-án kelt 28. sz. azon határozatát, mely szerint Eröss Károly tanítónak engedélyezte, hogy az általa vásárolt temetőbeli fa árát, összesen 83 korona 80 fillért az 1916. évi április hó 1-én fizethesse meg s annak fedezetül nevezett tanító évnegyedi fizetését elfogadta — Bethlendy Sándor lelkésznek kellő időben írásban beadott felebbezése alapján felülvizsgálat alá vevén, azt azon kiegészítéssel hagyja helyben, hogy Eröss Károlyt a vétel napjától az évnegyedi fizetés esedékességi időpontjáig terjedő időre az előlegezett 83 korona 80 fillér összeg után az orgona-alap javára 5 százalékos kamat megfizetésére kötelezi.

### INDOKOK:

Miután a váncsodi egyház presbytériuma a felebbezéssel megtámadott 28—1916. sz. határozatát önkormányzati hatáskörében hozta meg, az helyben volt hagyandó, annak dacára, hogy az egyház a fizetési haladék megadásával fizetési előleg kedvezményben részesítette a tanítót, az ily kedvezmény megadása pedig

egy oly egyháznál is, mint a váncsodi, amely egyházi tisztviselői illetményének kiszolgáltatásánál anyagi helyzeténél fogva az esedékesség időpontját nem tudja mindig pontosan betartani, az osztó igazság követelményeivel ellentétben állhat.

Miután azonban a presbytérium 10—1916. sz. határozatával a fákat készpénzért értékesíteni határozta s így az orgonalap e hitelbe való vásárlás miatt a fa értékesítése napjától a vételár lefizetésének napjáig a 83 korona 80 fillér összeg gyümölcsétől, illetve kamatától el nem eshetik, ennél fogva Erőss Károly fitanitót ezen elmaradt haszon megtérítésére kötelezni kellett.

**67. szám.** Bethlendy Sándor lelkész felebbezése a váncsodi egyházközség presbytériumának 23—1916. sz. határozata ellen.

Miután az egyháztanács felebbezett határozatában maga is elismeri, hogy felebbező lelkészt és fitanitót fizetésüket képező földjüknek a vizár miatt hasznavehetetlenné válása folytán tetemes károsodás érte és miután az egyház nem nézheti közönyös szemmel azt, hogy tisztviselője a mai roppant súlyos gazdasági viszonyok közepette legális jövedelméhez ne jusson, a 23—1916. sz. egyháztanácsi határozat azon részét, mellyel károsult lelkészt és fitanitót panaszukkal, illetve kártérítési kérelmükkel elutasítja, az e. m. közgyűlés feloldja és a váncsodi egyházközség presbytériumát arra utasítja, miszerint panaszosokat az 1915. évben ért kár összegének számszerű megállapítása után hozzon a kártérítési kérelem ügyében a mai viszonyoknak megfelelőleg méltányos új érdemi határozatot.

Egyben miután a panaszból, valamint a felebbezésből az állapítható meg,

hogy az egyházközségi tisztviselők fizetés-járandóságát képező egyházi földeknek a vizár miatti hasznavehetetlensége a vándor—mezőpeterdi műút kiépítésének folyamánya, az iratokat azzal adja ki az e. m. ügyésznek, hogy amennyiben a szóban levő műút törvényhatósági út: az 1890. évi I. tc. 20. §-a alapján a vármegye alispánjához, amennyiben községi út: az 1890. évi I. tc. 41. §-a alapján az úti bizottsághoz forduljon az iránti kérelmével, hogy a szóban levő műút a helyszínen felülvizsgáltassék, a földek hasznavehetetlenségének okai deríttessenek ki. Amennyiben pedig a vizár a műút építésének folyamánya lenne, az egyházat, illetőleg annak tisztviselőit ért kár összegének megtérítése iránt a lépéseket tegye meg.

Miután pedig a felebbezésből az is megállapítható, hogy az u. n. Ölyvös dűlőben levő egyházi földek hasznavehetetlenségének okai a szomszédos birtokok névszerint a Berettyó szabályozó és ármentesítő társulat, továbbá Vécsey Pál birtokok által végzett elhatároló árkok és vízlevezető csatornák építésében keresendő: az e. m. közgyűlés az e. m. ügyészt arra is utasítja, kérjen a Berettyó vízszabályozó és ármentesítő társulattól a panaszra vonatkozólag helyszíni vizsgálatot s amennyiben a vizár okai kideríttetnek, a kár összegének megtérítése iránt a lépéseket tegye meg.

**68. szám.** Tarnóczi Lajos bihari lelkész panasza a biharvármegyei kir. tanfelügyelőség által a lelkész tudomása nélkül teljesített iskolalátogatás tárgyában.

Az e. m. közgyűlés Tarnóczi Lajos bihari lelkésznek a biharvármegyei kir. tanfelügyelőség által a lelkész tudomása

nélkül teljesített iskolalátogatás tárgyában tett panaszát elutasítja, illetve a panaszíratnak az egyhker. közgyűléshez leendő felterjesztését mellőzi.

Egyidejűleg értesíti Biharvármegye tanfelügyelőjét, hogy a közoktatás terén kifejtett eredményes és buzgó működése iránt, mint eddig is, úgy a jövőben is változatlan bizalommal viseltetik.

#### INDOKOK :

Tarnóczi Lajos bihari lelkész azt a panaszt emelte, hogy Vasady Lajos kir. tanfelügyelő 1916. évi február hó 25-én a bihari ref. egyház által fenntartott elemi népiskola osztályait meglátogatta és megvizsgálta anélkül, hogy erről őt, mint az iskolaszék elnökét írásban értesítette volna. Miután ezen esetet az egyház autonómiájára nézve sérelmesnek tartja, kéri, hogy az az egyhker. közgyűléshez terjesztessék fel.

A kir. tanfelügyelőségek részéről végzendő iskolalátogatások módjára és mikéntjére nézve irányadó rendelkezést az 1876. évi XXVIII. tc. 5. §-ának 1. pontja s ennek alapján a kir. tanfelügyelők számára a 70.000—1915. sz. vall. és közokt. miniszteri rendelettel kiadott „Utasítás“, 146. §-a foglal magában. Ez utóbbi szerint :

„Az iskolalátogatásokat a kir. tanfelügyelő vagy helyettese bármikor előleges értesítés nélkül teljesíti. Ha azonban a kir. tanfelügyelő célszerűnek tartja, ez esetben látogatását az 1876. évi XXVIII. tc. 5. §-ának 1. pontja alapján az állami iskolai gondnokság, vagy a községi, hitfelekezeti iskolaszék elnökének akár közvetlenül, akár az iskolai igazgató, illetőleg a tanító útján előre jelezheti oly végből, hogy az iskolai helyi hatóság az iskolalátogatásnál jelen lehessen és a kir. tan-

felügyelőnek intézkedéseit, illetőleg figyelmeztetéseit tudomásul vehesse.

Ha mindemellett az iskolaszék elnöke, vagy az iskolaszék valamely tagja az iskolában meg nem jelennek, a kir. tanfelügyelő a felekezeti iskolaszék jelenléte nélkül végzi az iskolalátogatást; ezen körülményt az iskolalátogatási jegyzőkönyvben megemlíti.

Biharvármegye kir. tanfelügyelőjének e tárgyban folyó évi március hó 5-én kelt 821—1916. tf. számú nyilatkozatából, valamint az ahhoz csatolt és Nyiri Margit bihari ref. tanítónő által f. évi március hó 3-án kelt nyilatkozatból megállapítható, hogy hivatalos látogatást végző kir. tanfelügyelő f. évi február hó 25-én d. u. végzendő iskolalátogatásáról panaszos lelkészt Nyiri Margit tanítónő útján még a d. e. folyamán értesítette. Panaszos lelkész a nyilatkozat szerint az értesítést tudomásul is vette. A látogatás megkezdése előtt ismét tudomására adta a végzendő hivatalos látogatást az iskola két nagyobb növendékével a kir. tanfelügyelő. Erre pedig panaszos lelkész egyszerűen azt izente, hogy „nem jön“.

Miután pedig sem törvény, sem miniszteri rendelet nem írja elő azt, hogy a kir. tanfelügyelő hivatalos látogatásáról írásban lenne köteles az iskolaszék elnökét értesíteni és miután fentiekből az is megállapítható, hogy hivatalos iskolalátogatást végző kir. tanfelügyelő iskolalátogatását megelőzőleg a látogatásról panaszos lelkészt, mint a bihari ref. iskolaszék elnökét két ízben is értesítette, amit mindkét ízben tudomásul is vett, tehát az iskola, illetve az egyház autonómiája meg nem sértetett, a panaszt, mint alaptalant elutasítani, il-

letve a panasziratnak az egyhker. közgyűléshez felterjesztését mellőzni kellett.

**69. szám.** Az ártándi egyháztanács a Zsigmond Ilona-féle ösztöndíjalapítvány alapítólevelét jóváhagyás végett beterjeszti.

Miután az alapítvány az alapító akaratára szerint nem ösztöndíj alapítvány, hanem jutalomdíjalapítvány s ily módon nevezendő meg, miután továbbá az alapítólevél nem tartalmazza, hogy az adományozás jogát ki lesz jogosítva gyakorolni és hogy az alapítólevél hány példányban állítottatott ki és kinél lesz elhelyezve s végül mert az alapítólevél az egyháztanács részéről záradékolva nincs, az egyházmegye pótlás, módosítás és újbóli tárgyalás végett az alapítólevelet az egyháznak visszaadja.

**70. szám.** A bihari egyháztanács az özv. Ötvös Mihályné, Szilágyi András és neje és Marjai Ferenc-féle alapítványok alapítóleveleit jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyházmegye a bemutatott alapítóleveleket, a Marjai Ferenc és Nagy Juliánna-félét azonban azzal a módosítással, hogy ezen alapítványok „Marjai Ferenc jutalomdíj és egyházfenntartási alapítványá”-nak és „Nagy Juliánna jutalomdíj és egyházfenntartási alapítványá”-nak nevezendők, — jóváhagyja s záradékolás után egy-egy példányát az egyházmegye és egyházkerület levéltárában elhelyezni rendeli.

**71. szám.** A váncsodi egyháztanács az elemi iskolák növendékeinek jutalomdíjalapítványáról és a Hodossy László-féle alapítványról készített alapítóleveleket jóváhagyás végett beterjeszti.

Miután az iskolai tanulók alapítványa kamatainak adományozására az alapítólevél rendelkezése szerint a tanítók és iskolaszék együttesen lennének feljogosítva, a tekintetben azonban nincs intézkedés,

hogyan különböző vélemény esetén a vitás kérdésben ki dönt, továbbá, mert az alapítvány címe hosszú és nem megfelelő, az egyházmegye közgyűlése az alapítólevelet azzal a pótlással, illetve módosítással hagyja helyben, hogy ha az adományozás tekintetében a tanítók és iskolaszék egy véleményen nem lennének, az adományozás tekintetében az egyháztanács dönt, továbbá, hogy az alapítvány címe a következő legyen: „Iskolai tanulók jutalomdijalapítványa“.

A Hodossy László-féle alapítványra vonatkozólag az egyházmegye Király Imrénének, mint örökösnek az alapítvány felhasználása tekintetében tett beleegyező nyilatkozatát figyelembevehetőnek nem tartja, mert az alapítvány felhasználása tekintetében mindig csak az alapító akaratára az irányadó s ennek lehetetlenné vált esetében az alapítvány sorsáról csak a felügyelőhatóság rendelkezhetik. Ettől eltekintve az egyházmegye hozzájárul ahhoz, hogy a temető föld vételére rendelt ezen alapítvány egyházfenntartási alapítvánnyá változtattassék át, miután az alapítványt tevő a temetőre adott alapítvánnyal is az egyház terhein akart könnyíteni s mert maga is kifejezte, hogy a hagyományozott összeg erre a célra csak a szükség esetén fordítandó.

Mindazáltal az egyházmegye az alapítólevelet csak azon pótlással hagyja helyben, hogy netalán mégis előforduló szükség esetében az egész alapítvány, illetve annak szükséges része temetőföld vételére lesz fordítandó.

Az ilyképen elfogadott alapítólevelek egy-egy példányban az egyházmegye és

egyházkerület levéltárában elhelyeztetni rendeltetnek.

**72. szám.** Konrád Géza jelenti hogy a Vaday József nagyváradai ig. tanító által ajándékozott s az esperes útján hozzája juttatott vallásos munkák felerészét a váradlesi egyházban használta fel, felerészét pedig a révi missiói egyház részére küldötte meg.

Közigyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s Vaday József igazgatótanítónak könyvadományáért jegyzőkönyvileg mond köszönetet.

**73. szám.** A hegyközkovácsii egyház 8000 koronás, a váradlesi egyház 3000 koronás tőkekamat-segélyét, melyet előbbi adósságtörlesztésre és iskola építésre, utóbbi adósságtörlesztésre és templomjavításra kapott, teljes összegében építési célokra óhajtja felhasználni és pedig a hegyközkovácsii egyház iskolaépítésre, a váradlesi egyház pedig templomjavításra. Kérik e. m. közgyűlésünk hozzájárulását.

Közigyűlésünk alapos indokaikra való tekintettel úgy a hegyközkovácsii, mint a váradlesi egyházak kérvényét pártolólág terjeszti fel az egyházkerületi közgyűlés útján a konventhez.

**74. szám.** Tárgyaltatott a zsákai egyház presbyteriumának 53. sz. végzése, melyben egyházmegyénk engedélyét kéri ahoz, hogy 1636-ból való, — klenodium gyanánt őrizett, úrasztali ezüst-tányérját egy kb. 25 cm. átmérőjű alpacca ezüst-tányér ellenében a Magyar Nemzeti Muzeumnak átadhassa.

Közigyűlésünk az érdemi döntést jelenleg mellőzi. Felhívja az egyházat, hogy az emléktárgy műtörténeti értékét szakértő útján állapítsa meg, továbbá a Nemzeti Muzeummal lépjen érintkezésbe, hogy a klenodiumot nem a tulajdonjog átengedése mellett, hanem az egyház tulajdonjogának a fenntartásával, bármikor visszavonható

letétként hajlandó-e elfogadni s ezen adatok birtokában az ügyet terjessze fel újból az egyházmegyéhez.

**75. szám.** A váncsodi egyház 13. sz. presbyteriumi végzésében arra kéri egyházmegyénk közgyűlését, hogy amennyiben lenne olyan egyház, mely a neki első helyen megszavazott tőkekamat-segélyt nem vette volna igénybe, ennek helyére az ő, — 126—1915. sz. konventi végzés szerint csak másodsorban ajánlott, 200 koronás tőkekamat-segély iránti kérvényét terjessze fel az egyházkerülethez és konventhez, mint első helyen intézendőt.

Közgyűlésünk az első helyen ajánlott egyházak egyikét sem mellőzhetvén a váncsodi egyház kedvéért, a kérelmet nem teljesíti.

**76. szám** A debreczeni főgymnasium igazgatósága 533—1915. sz. a. határozathozatal céljából átteszi Leel-Ussy Dániel IV. gymn. oszt. tanulónak a Papp—Szántó alapítványra benyújtott folyamodványát.

Közli az igazgatóság azt is, hogy az egyházmegye illetékessége körébe tartozó folyamodó hiányában az alapítvány másik ösztöndíja felett a tanári kar határozott.

Közgyűlésünk, tekintettel arra, hogy az igazgatóság értesítése szerint Leel—Össy Dánielt a tanári kar ez évben is ajánlja az ösztöndíjra, bár súlyos családi körülményei és betegsége miatt általános jó osztályzatot nem tudott felmutatni, — abban a reményben, hogy az iskolai év végére az alapítólevél ezen követelményének is meg fog felelni, — az alapítványi helyre felveszi s e határozatról a debreczeni református főgymnasium igazgatóságát értesíti.

**77. szám.** A bojti, hegyközujlaki, váncsodi és váradlesi egyházak a dr. Imre Sándor-féle alapítvány kamatának részükre leendő adományozásáért folyamodnak.

Közgyűlésünk titkos szavazás után az alapítvány rendelkezésre álló 400 K. kamatjának felerészét a váradlesi, felerészét pedig a hegyközujlaki egyház részére adományozza, kötelezvén mind a két egyházat arra, hogy a segélyösszegnek a kérvényben megjelölt célra történt felhasználásáról az esperesnek jelentést tegyen.

Hitelesítettett Nagyváradon, 1916. ápril 14.

Sulyok István,  
dr. Szegedy Lajos,  
dr. Thury Kálmán,  
Tatár Zoltán,  
Nagy Vilmos.

## Birósági ülések.

78. (1—1916 fm.) szám.

Jelen voltak a bíróság részéről: Sulyok István esperes, K. Nagy Sándor legidősebb tanácsbíró, kik közül előbbi az ülés vezetője, továbbá Surányi Lajos, Léway Mihály, Major Gyula, Konrád Géza egyházi, Kurovszky Ferenc, Tatár Zoltán és dr Szegedy Lajos világi tanácsbírák, dr Thury László egyházmegyei jegyző.

A felek részéről: dr Thury Kálmán e. m. ügyész, a biharkeresztesi ref. egyház képviselőjében Szigeti Elek lelkész.

Tárgyalás alatt van Eszenyi Károlyné biharkeresztesi ref. tanítónő elleni fegyelmi bírósági ügy.

Tárgyalás befejezte után a bíróság zárt tanácskozásban meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

### ITÉLETET:

Az egyházmegye fegyelmi bírósága Eszenyi Károlyné Beksy Zsuzsanna biharkeresztesi ref. tanítónőt azért a tényéért, hogy Biharkeresztesen 1914. évi szept. hó 12. napján Költő Gyuláné Molnár Rózsit egy kődarabbal szándékosan tettleg bántalmazta s ez által nevezettnek jobb halántékán és mindkét könyökén 8 napon belül gyógyuló testi sértést ejtett, amely cselekményéért a nagyváradvidéki kir. járásbíróság, mint büntetőbíróság 1914 B) 1306—13. szám alatt hozott jogerős ítéletével a btkv. 301-ik §-ába ütköző könnyű testi sértés vétségében bűnösnek mondatott ki s 30 korona fő- és 10 ko-

rona mellékbüntetésre ítéltetett, továbbá azért a tényéért, hogy ugyanazon a napon veszekedés közben Költő Gyulánét piszkosnak, kócosnak, Költő Gyulát pedig gazembernek nevezte, vétkesnek mondja ki az E. T. V. tc. 34. §-ának A) 3. és 7. pontjába ütköző fegyelmi vétségben s ezért őt feddésre itéli; egyszersmind kötelezi végrehajtás terhe mellett, hogy a fegyelmi eljárással felmerült 30 azaz harminc korona költséget a bihari ref. egyházmegye közigazgatási pénztárának 15 nap alatt fizesse meg.

**Sulyok István,**  
esperes, egyházi elnök.

**K. Nagy Sándor,**  
legidősebb tanácsbíró,  
világi elnök.

**Dr. Thury László,**  
jegyző.

### 79 (2—1916 fm.) szám.

Jelen voltak a bíróság részéről: Sulyok István esperes, K. Nagy Sándor legidősebb tanácsbíró, kik közül előbbi a tárgyalás vezetője, továbbá Lévay Mihály, Surányi Lajos, Konrád Géza egyházi, Kurovszky Ferenc, Tatár Zoltán, dr Szegedy Lajos világi tanácsbírák, dr Thury László egyhm. jegyző.

A felek részéről: dr Thury Kálmán egyhm. ügyész.  
Tárgyalás alatt van G. Tóth Lajos paptamási ref. egyházi gondnok elleni fegyelmi bírósági ügy.

A bíróság zárt tanácskozásban egyhangú határozatot hozván, nyílt ülésben kihirdette a következő

### VÉGZÉST:

Az egyházmegye bírósága a birói eljárást G. Tóth Lajos katonai szolgálatának megszűntéig felfüggeszti s erről es-

perest az ideiglenes helyettesítés tekintetében teendő intézkedés céljából értesíti.

**Sulyok István,**  
esperes, egyházi elnök.

**K. Nagy Sándor,**  
legidősebb tanácsbíró,  
világi elnök.

**Dr Thury László,**  
jegyző.

### 80 (3—1916 közig.) szám.

Jelen voltak Sulyok István esperes, K. Nagy Sándor legidősebb tanácsbíró, kik közül a tárgyalást az előbbi vezette; továbbá Lévy Mihály, Major Gyula, Surányi Lajos, Konrád Géza, Kiss Antal egyházi, Tatár Zoltán, dr Szegedy Lajos, Kurovszky Ferenc világi tanácsbírák és Biró Ferenc egyhm. jegyző.

A felek részéről: özv. Mezey Imréné felebbező, továbbá a bihari ref. egyház képviselőjében Tarnóczi Lajos lelkész és Méhes Lajos presbyter.

Tárgyalás alá került özv. Mezey Imréné volt bihari lakosnak a bihari ref. egyház presbytériuma által adó-kivetési ügyben 50—1915 sz. a. hozott végzés elleni felebbezés.

A bíróság zárt ülésben történt tanácskozás után egyhangulag meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

### ITÉLETET:

Özv. Mezey Imréné kérelmének az e. m. bírósága helyt ad és megváltoztatja a bihari presbytérium 1915. évi aug. 5-én hozott 50. számú határozatát, mert az az E. T. I. tc. 107. §-ának figyelmen kívül hagyásával hozatott. Miről kérelmezőt Biharkeresztesen és a bihari presbytériumot azzal értesíti, hogy az E. T. III. tc. 19. §-a értelmében az ítélet ellen felebbezésnek helye nincs.

**Sulyok István,**  
esperes, egyházi elnök.

**K. Nagy Sándor,**  
legid. világi tanácsbíró,  
világi elnök.

**Biró Ferenc,**  
jegyző.

## 81 (4—1916 közig.) szám.

Jelen voltak : Sulyok István esperes, K. Nagy Sándor legidősebb vil. tanácsbíró, kik közül a tárgyalást az előbbi vezette; továbbá Lévy Mihály, Major Gyula, Surányi Lajos, Konrád Géza, Kiss Antal egyházi, Tatár Zoltán, dr Szegedy Lajos, Kurovszky Ferenc világi tanácsbírák és Biró Ferenc e. m. jegyző.

Tárgyalásra került özv. Pethő Zsigmondné toldi lakosnak a toldi ref. egyház presbytériuma által adó-kivetési ügyben 30—915 sz. a hozott végzés elleni felebbezése.

A bíróság zárt ülésben történt tanácskozás után egyhangulag meghozta és nyílt ülésben kihirdette a következő

## ITÉLETET:

A bihari ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság a felebbezést elutasítja, mert az egyh. I. tc. 105. §-a, valamint a 109. d) pontja értelmében a református egyház minden tagja köteles az egyházi közterhek viselésében résztvenni. Erről felebbezőt a toldi ref. egyház presbytériuma útján azzal a megjegyzéssel értesíti, hogy az egyh. III. tc. 19. §-a értelmében az ítélet ellen további felebbezésnek nincs helye.

**Sulyok István,**  
esperes, egyházi elnök.

**K. Nagy Sándor,**  
legid. világi tanácsbíró,  
világi elnök.

**Biró Ferenc,**  
jegyző.

## Betűsoros tárgymutató

a bihari ref. egyházmegye 1916. évi április hó 7-én  
Nagyváradon tartott közgyűlése jegyzőkönyvéhez.

|                                                                   | Szám       |
|-------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Adóügyi felebbezések</b> .....                                 | 80, 81     |
| <b>Alapítólevelek</b> .....                                       | 69, 70, 71 |
| Alapítólevél nem létében eljárás .....                            | 15         |
| Alapok [egyházmegyei] számadásai .....                            | 34         |
| Alapszabálmódosítás Bojton .....                                  | 64         |
| Ártándi lelkészválasztás .....                                    | 23         |
| Ártándi Zsigmond Ilona ösztöndíj-alapítólevele .....              | 69         |
| <b>Balogh Sándor</b> em. tanítóképviselő .....                    | 9          |
| <b>Barcsai Károly</b> „ „ .....                                   | 9          |
| Bary József alapítvány létesítése .....                           | 21 12      |
| Belhivatalnoki karban változások .....                            | 21 11      |
| Berettyószentmárton ideiglenes kölcsöne .....                     | 21 2       |
| Bihar ideiglenes kölcsöne .....                                   | 21 2       |
| „ egyházközségi bíróságot alakítson .....                         | 21 8       |
| „ belhivatalnokok terményváltsága .....                           | 58         |
| „ lelkészi és 3 tanítói díjlevele .....                           | 58         |
| „ lelkészének panasza tanfelügyelői látogatás<br>miatt .....      | 68         |
| „ alapítólevelei [Marjai Ferenc és Nagy Ju-<br>liánna-féle] ..... | 70         |
| Biharkeresztes egyházközségi bíróságot alakítson .....            | 21 8       |
| Biharkeresztesi Jámbor-alap számadása .....                       | 39         |
| „ tanítóválasztás .....                                           | 25         |
| Biharpüspöki 21 2, 40, V. tanítóválasztás .....                   | 26         |
| Biharszentjános III. tanítói állást szervez .....                 | 54         |
| Bírósági ügyek .....                                              | 78—81      |
| Bojt 21 2, 64, kérelme rendk. adókivetésért .....                 | 63         |
| Borsi engedély nélküli kölcsön .....                              | 21 2       |
| „ lelkész helyettesítése .....                                    | 21 6       |
| <b>Csath András</b> siteri tanító megerősítése .....              | 29         |

|                                                | Szám                                  |
|------------------------------------------------|---------------------------------------|
| Csökmő egyházközs. bíróságot alakítson         | 21 8                                  |
| „ fizetési előleget számolja el                | 40                                    |
| Dankó Sándor ártándi lelkész                   | 23                                    |
| Darvas                                         | 21 2                                  |
| Dijlevelek megerősítése                        | 54–60                                 |
| Egyházak számadása 1915-ről                    | 40                                    |
| Egyházak, mind                                 | 15, 16, 18, 21 10, 21 3               |
| Egyházkerületi képviselő választása            | 8                                     |
| „ végzések                                     | 12–21                                 |
| Egyházközségi bíróságok megalakítása           | 21 8                                  |
| „ gondnokok figyelme                           | 21 3                                  |
| Egyházmegyei pénztár számadása 1915-ről        | 34                                    |
| „ tanítóképviseelő választása                  | 9                                     |
| Élesdi kölcsönök rendezése                     | 62                                    |
| Elnökség, em-i,                                | 21 2 b, 21 5                          |
| Eröss Károly em. tanítóképviseelő              | 9                                     |
| Esperes                                        | 4, 6, 21 2, 21 4, 21 8, 21 12, 62, 79 |
| „ időszaki jelentése                           | 22                                    |
| Eszenyi Károlyné Beksy Zsuzsánna fegyelmi ügye | 78                                    |
| Farkas Elek em. tanító-képviseelő              | 9                                     |
| Fugyi alapok számadását terjessze be           | 40                                    |
| Furta                                          | 40                                    |
| „ ideiglenes kölcsönről jelentsen              | 21 2                                  |
| Gondnok, em-i, választása                      | 6                                     |
| Gondnokok [egyhközségi]                        | 21 3                                  |
| Grünwald alapítv. ház eladása N.-Váradon       | 21 5                                  |
| G. Tóth Lajos gondnok fegyelmi ügye            | 79                                    |
| Gyámintézet [em.] hadikölcsönjegyzése          | 46                                    |
| „ 1915. évi számadása                          | 44                                    |
| „ pénztárosa Lévay Mihály                      | 45                                    |
| Gyámolda, tanítói, számadása                   | 35                                    |
| Gyűlést megnyitó beszéd s imádság              | 1                                     |
| Háborui jótekonyság nyilvántartása             | 21 10                                 |
| Háborus károk megállapítása                    | 16                                    |
| Hadikölcsönjegyzés                             | 36, 46                                |
| Hegyközcsetár számadása                        | 40                                    |
| Hegyközkovácsi II. tan. állásának díjlevele    | 55                                    |
| „ kérése tőkek. segély felhasználásáért        | 73                                    |
| Hegyközpályi számadása                         | 40                                    |

|                                                             | Szám   |
|-------------------------------------------------------------|--------|
| Hegyközpályi II. tan. állás díjlevele                       | 56     |
| „ ideigl. kölcsönről jelentsen                              | 21 2   |
| „ em. gondnokra nem szavazott                               | 6      |
| Hegyközujlak ideiglenes kölcsönét kifizette                 | 21 2   |
| „ lelkészének mellékfoglalkozása                            | 21 7   |
| „ kérése dr. Imre S. alapítv. kamatáért                     | 77     |
| Horkay Irén tanítónő eskütétele                             | 30     |
| Horváth Sándor kiskisjenői lelkész távozása                 | 21 11  |
| Ideiglenes kölcsönök                                        | 21 2   |
| Időszaki esperesi jelentés                                  | 22     |
| Igazolása múlt ülésről elmaradtaknak                        | 21 1   |
| Imádság s a gyűlés megnyitása                               | 1      |
| Iskolafejlesztésre illetékesek törekedjenek                 | 18     |
| Iskolafenntartó egyházak figyelme                           | 19     |
| Iskola fenntartási-díj kivetése Kismarján                   | 65     |
| Iskolalátogatást előre jelenteni tanfelügyelő nem köteles   | 68     |
| Iványi Gizella tanítónő megerősítése                        | 28     |
| Javitások csak költségvetés szerint eszközölhetők           | 21 3   |
| Jámbor-alapítvány számadása                                 | 38     |
| Jegyző, em., hivatali esküje                                | 10     |
| Jelentés vallásoktatásról pontosan beterjesztendő           | 20     |
| Issegítő tanítók alkalmazása                                | 21 9   |
| Kismarja isk. fenntartási díj kivethetését kéri             | 65     |
| Kölcsönök [ideiglenes]                                      | 21 2   |
| Konrád Géza orsz. lelkészi nyugdíjintézet pénztárosa        | 32     |
| Körmendi József tanító kertváltsága                         | 61     |
| Köröskisjenői lelkészválasztás                              | 24     |
| Kovács Erzsébet tanítónő megerősítése                       | 27     |
| Közalapi számadás rendben                                   | 33     |
| Közigazg. pénztár em.-i számadása                           | 34     |
| Kurovsky Ferenc em. gondnok                                 | 6      |
| Leel-Össy Dániel felvétele Papp—Szántó ösztöndíjra          | 76     |
| Lelkészek                                                   | 18, 20 |
| Lelkészegyesület indítványa lelkészözvegyek s árvák ügyében | 43     |
| Lévay Mihály gyámpénztáros                                  | 45     |
| Lukács Ödön egyhker. pótképviselő                           | 8      |

|                                                      | Szám  |
|------------------------------------------------------|-------|
| <b>Madarassy Jenő</b> tanító hősi halála             | 21 11 |
| Megbízólevelek bemutatása                            | 2     |
| Mezei Imréné özv., adóügyi felebbezése               | 80    |
| Mezőtelegd számadása                                 | 40    |
| „ ideiglenes kölcsönről jelentsen                    | 21 2  |
| Missziói bizottság jelentései                        | 47—53 |
| „ hivek összegyűjtésére segélykérés                  | 50    |
| „ napló bevezetése                                   | 52    |
| „ vallástanításhoz utiátalány                        | 51    |
| <b>Nagy Erzsébet</b> tanítónő megerősítése           | 25    |
| Nagykakucsi lelkészlak javítása engedélyezve         | 21 4  |
| Nagykerekéi III. tan. állást szervez                 | 57    |
| Nagyváradi Grünwald-ház eladása                      | 21 5  |
| „ tanítóképző s internátus számadása                 | 41    |
| „ „ s „ költségvetése                                | 42    |
| Népisk. tőkesegély kérvények felszerelése            | 17    |
| „ szervezet szövege helyesbítve                      | 21    |
| Nyugalombavonulás                                    | 21 11 |
| Nyugdíj és gyámint., orsz. lelk. számadása           | 31    |
| Nyugdíjintézeti díjak behajtásánál eljárás           | 13    |
| „ ügyrend módosítása                                 | 14    |
| Nyüvedí tanítóválasztás                              | 27    |
| <b>Országos ref. lelkészi nyugdíj és gyámintézet</b> |       |
| számadása                                            | 31    |
| Özvegyek és árvák, lelkészi, segítése                | 43    |
| <b>Papp László</b> em. jegyző hivatalát elfoglalja   | 10    |
| Papp—Szántó alapítvány kamatai                       | 76    |
| Paptamási gondnokának fegyelmi ügye                  | 79    |
| „ terményváltsága                                    | 59    |
| Pákh Valéria tanítónő megerősítése                   | 26    |
| Pethő Zsigmondné, özv., adóügyi felebbezése          | 81    |
| Pénztáros, nyugdíjintézeti, lemondása                | 32    |
| „ „ választása                                       | 32    |
| Pósalakai számadás                                   | 40    |
| „ tanító kertváltsága                                | 61    |
| Pusztajlak tanítóválasztása                          | 28    |
| <b>Rendkívüli adókivetések</b>                       | 63    |
| Részvét Bary József em. gondnok halálakor            | 11    |
| Révi lelkész terményváltsága                         | 60    |
| Révi missziói lelkész jelentése                      | 47.   |

|                                                             | Szám   |
|-------------------------------------------------------------|--------|
| Siteri tanítóválasztás                                      | 29     |
| Számadás, egyházaké, 1915-ről                               | 40     |
| „ tan. gyámoldái                                            | 35     |
| „ em. közig. pénztaré                                       | 34     |
| „ közalapi                                                  | 33     |
| „ lelk. nyugdíjintézeti                                     | 31     |
| Szavazatbontó bizottság jelentése                           | 6, 9   |
| Szegedy Lajos dr. egyhker. képviselő                        | 8      |
| Székely Ernő köröskisjenői lelkész                          | 24     |
| Szigeti Elek                                                | 39     |
| Tanfelügyelő iskolalátogatást előre jelenteni nem köteles   | 68     |
| Tanítóegyesület közpénztára számadása                       | 37     |
| „ segélypénztára                                            | 38     |
| Tanítógyámolda számadása                                    | 35     |
| Tanítói fizetés beszüntetése hős halál esetén               | 19     |
| Tanítók                                                     | 18     |
| „ [kisegítő] alkalmazása                                    | 21 9   |
| „ előlépése fiz. fokba                                      | 21 13  |
| „ eskütétele                                                | 30     |
| Tanítónőképző-intézet [nagyvárad] számadása                 | 41     |
| „ „ „ költségvetése                                         | 42     |
| Tárgysorozatba pótfelvétel                                  | 5      |
| Tatarosi misszióról esperes jelentése                       | 53     |
| Távollevőt nem igazolta                                     | 4      |
| Távolmaradtak igazolása                                     | 3      |
| Tőkekamat-segély más célra felhasználásáért ké-<br>rések    | 73     |
| Tőkesegély, népisk., kérvények felszerelése                 | 17     |
| Told ideiglenes kölcsönéről jelentsen                       | 21 2   |
| Ügyész, em.-i                                               | 67     |
| Vadai József nagyvárad i igazgató-tanító könyv-<br>adománya | 72     |
| Vallásoktatásról szóló jelentések, határideje               | 20     |
| Változások lelkészi s tanítói karban                        | 21 11  |
| Váncsodi ideiglenes kölcsön rendezendő                      | 21 2   |
| „ egyház Imre S. alapítványért folyamodik                   | 77     |
| „ „ tőkekamat-segélyért                                     | 75     |
| „ lelkész felebbezései                                      | 66, 67 |
| Váncsodi alapítólevelek módosítandók                        | 71     |

|                                                       | Szám  |
|-------------------------------------------------------|-------|
| Váradlesi missziói lelkész jelentése                  | 47    |
| „ egyház kérés: tőkekamat-segély felhasználhatóságért | 73    |
| „ egyház kérése Imre S. alapítv. kamataért            | 77    |
| Vasadi Lajos kir. tanfelügyelőnek elismerés           | 68    |
| Vízár okozta kár esetén behivatalnokok kárpótolandók  | 67    |
| Zsákai egyház klenódiuma                              | 74    |
| Zsigmond Ferenc lelkész nyugalomban                   | 21 11 |
| „ „ pénztáros lemondása                               | 32    |

